

PRIJEMNÉ A VESELE
VIANOCE VŠETKÝM ČLE-
NOM A PRIAZNIVCOM
KULTÚRNO - SOCIÁLNEJ
SPOLOČNOSTI ČECHOV A
SLOVÁKOV V POĽSKU A
ČITATELOM „ŽIVOTA“

ŽELĀ

ÚSTREDNÝ VÝBOR
KULTÚRNO - SOCIÁL-
NEJ SPOLOČNOSTI
ČECHOV A SLOVÁ-
KOV V POĽSKU

REDAKCIA „ŽIVOTA“

Ž

IVOT

KULTURNÉ — SOCIAĽNÍ CASOPIS — ČÍSLO 12 — GRUDZIEŃ — DECEMBER — PROSINEC 1960

TYLKO

DO 15 GRUDNIA BR. MOŻESZ
ZAPRENUMEROWAĆ „ŻYVOT”
I WZIAĆ UDZIAŁ W KONKURSIE (Z NAGRODAMI)

Oznamujeme, že v januárovom čísle „Żivota“ všetci naši čitatelia obdržia kalendár na rok 1961.

Kończy się rok 1960. Nie był to w życiu międzynarodowo-wym rok dobry. Rozpoczęty w atmosferze wielkich nadziei nie zdążył ich zisić, ponieważ był niebezpiecznych i burzliwych spieć, nie przyniósł rozwiązania żadnego z problemów międzynarodowych, których uregulowanie niezbędne jest dla utrwalenia pokoju. Szerok posunięć mocarstw zachodnich, wśród nich wysłanie amerykańskiego samolotu szpiegowskiego U-2 nad Związek Radziecki, spowodowało nawrót napięcia w stosunkach międzynarodowych. Z winy Waszyngtonu zerwana została konferencja szefów rządów w Paryżu, nie posunęły się naprzód negocjacje nad rozbrojeniem oraz w sprawie Berlina. W języku dyplomatycznym taki stan jak obecnie, gdy rozwiązanie najważniejszych problemów stanęto jakby na martwym punkcie, nazywa się impasem. Chyba warto, bilansując dorobek polityczny minionego roku, zastanowić się po krótkie nad istotnymi przyczynami tego impasu oraz nad tym co może przynieść przyszłość.

Nie ulega wątpliwości, że to nie polityka socjalistycznego „Wschodu“ lecz kapitalistycznego „Zachodu“ utraciła perspektywy utrwalenia odpreżenia, jakie rysowały się przed rokiem. Gdyby trzeba było tą oczywistą prawdę udowadniać, wystarczyłoby wskazać, że to prasa zachodnia przyjęła termin „polityka negatywną“ jako określenie polityki Stanów Zjednoczonych, mocarstwa decydującego o linii Zachodu. Co kieruje postępowaniem mocarstw zachodnich, jakie cele im przyświecają? — Z teoretycznego punktu widzenia są trzy możliwości dalszego rozwoju sytuacji światowej: wojna, koegzystencja prawdziwie pokojowa i wreszcie stan jaki mamy obecnie: utrzymywanie wyścigu zbrojeń, sytuację między wojną a pokojem. Zapewne, poza garstką szaleńców, nie ma wśród odpowiedzialnych zachodnich mężów stanu, ludzi, którzy świadomie dążyliby do wojny. Wszyscy bowiem wiedzą, że wojna współczesna oznacza zagładę cywilizacji. Zapewne też, nie tylko przygnatająca większość obywateli państw kapitalistycznych, ale i nie mało polityków opowiada się za koegzystencją pokojową, która jest nakazem zdrowego rozsądku, więcej nawet: wobec groźby wojny nuklearnej jest ona wyrazem instynktu zachowania życia gatunku ludzkiego. Utrwalenie się koegzystencji pokojowej przyniosło by rezultaty błogosławione dla całej ludzkości, dla wszystkich krajów niezależnie od ich ustrojów, a więc i dla burżazji. Jednakże — co szczególnie jaskrawo uwypuklił rok miniony — w świecie kapitalistycznym, nacechowanym wewnętrznymi sprzecznościami, niesłuchanie trudno jest, by naczelnemu zadaniu budowy pokoju podporządkować się wszystkie oddziały burżuazji: rządy poszczególnych państw i ponadpaństwowe grupy monopolistyczne. Pewne ważne, chwilami decydujące oddziały burżuazji „zadomowili się“ w obecnym układzie stosunków. Zimna wojna i wyścig zbrojeń najlepiej służą ich bieżącym interesom. Nie może być dla nich nic gorszego jak stwierdzenie: nie ma zagrożenia wojennego, obóz socjalistyczny nie grozi wojną Zachodowi. W okresie, gdy zwiększało się odpreżenie, gdy wydawało się, że dojdzie do porozumienia w sprawie rozbrojenia nastąpiły wydarzenia w Turcji, w Japonii, w Afryce, które odczytane zostały przez monopolistyczne grupy burżuazji jako objawy rozkładu stworzonego przez nie systemu. A więc poważne oddziały burżuazji boją się pokoju. Zdołały one wpływać decydująco na rządy ozołowych państw kapitalistycznych, prześwytującym na ekipę Eisenhowera w Waszyngtonie, nie mówiąc już o rządzie Adenauera, który jest wyrazicielem skrajnie awanturycznych i militarnych tendencji imperializmu niemieckiego.

Obawa przed skutkami pokoju dyktuje postępowanie Zachodu w odniesieniu do kwestii rozbrojenia. Mocarstwa zachodnie po prostu nie chcą w tej chwili rozbrojenia, obawiają się jego politycznych i ekonomicznych następstw. Oslawiona sprawa kontroli jest tutaj zwykłym wykrętem, który został już całkowicie zdyskredytowany. Jak wiadomo ZSRR przyjmuje zasadę pełnej kontroli rozbrojenia. Natomiast Zachód odrzucając rozbrojenie proponuje kontrolę nad zbrojeniami, co nieuchronnie mu-

siąoby wzmagając wyścieg w modernizowaniu środków wojennych, a tym samym niebezpieczeństwo wybuchu wojny.

Szczególnie znamienią ilustracją sprzeczności wewnętrznych świata kapitalistycznego jest kierunek rozwoju NRF. Można powiedzieć, iż przywódcy NRF osiągnęli swój pierwszy cel: imperializm niemiecki został odbudowany. Obecnie Bonn dąży do hegemonii w zachodniej Europie, prowadzi ekonomiczną ekspansję neokolonialną, w której napotyka na opór swych sojuszników i jawnie głosząc rewizjonistyczne cele w stosunku do państw socjalistycznych zagraża bezpośrednio pokojowi. Mocarstwa zachodnie jednak, choć ostro konkurują z NRF w sferze ekonomicznej, równocześnie stale ustępują przed jej żądaniami w dziedzinie zbrojeń i starają się wybielać w opinii światowej jej prawdziwą rolę polityczną.

W obliczu takiej rzeczywistości świata kapitalistycznego nie wielkie byłoby szansę utrzymania pokoju, gdyby obóz socjalistyczny był słaby i gdyby w innych częściach świata wszystko działało się tak, jak życzą sobie tego w stolicach mocarstw zachodnich. Tymczasem jednym z najdoniolejszych wydarzeń minionego roku było usamodzielnienie się licznej grupy państw dotychczas kolonialnych oraz powstanie frontu krajów Azji i Afryki. Nowe kraje różnią się między sobą znacznie, mają one różne uстроje i w różnym stopniu powiązane są z dawnymi metropoliami, łączy je jednak pewna cecha wspólna: zdecydowany sprzeciw wobec zimnej wojny, wola i potrzeba współpracy pokojowej ze Wschodem i Zachodem. Wielkie inicjatywy pokojowe państw socjalistycznych spotykają się wśród tych narodów z szerokim poparciem.

Ofensywa pokojowa państw socjalistycznych, liczne wystąpienia międzynarodowe premiera Zw. Radzieckiego N. S. Chruszczowa, podobnie jak wystąpienia Wł. Gomułki i innych przywódców naszych krajów, zjednaty państwom naszego obozu miliony nowych sympatyków na całym świecie. Zdecydowaną wolę pokoju państw socjalistycznych potwierdziła uroczyste narada przywódców tych państw odbyta w Moskwie w listopadzie br.

Dla ludzi myślących z wielu krajów, nawet jeśli są oni przeciwnikami socjalizmu, nadzieję na uratowanie świata przed wojną znajduje swoje oparcie w zaufaniu do pokojowych intencji państw socjalistycznych. Ma to ogromne moralno-polityczne znaczenie.

Impas 1960 roku uzmysłowił światowej opinii publicznej stan zagrożenia w jakim znajduje się ludzkość. Uzmysłowili, że tak dalej być nie może, że trzeba podjąć nowe próby normalizacji stosunków międzynarodowych. Wynik wyborów prezydenckich w Stanach Zjednoczonych pokazał, że i w tym wielkim kraju ludzie chcą zmiany, chcą innej polityki niż dotychczasowa. Bez współdziałania kierownictwa politycznego Stanów Zjednoczonych nie może być osiągnięty trwałego pokoju, wiele więc zależy od polityki nowego prezydenta, o którego zamiarach jednakże, dotychczas, wiemy bardziej niewiele.

Mówiąc o przeszłości można przewidywać, iż nadchodzący rok będzie rokiem negocjacji. Negocjacji trudnych, wymagających przełamywania oporów potężnych grup kapitalistycznych. Spotkanie Chruszczow — Kennedy, do którego zapewne dojdzie na konferencji na szczytce — i aby doszło jak najprędzej — nie rozstrzygnie od razu wszystkich problemów. Będą one musiały być rozwiązywane stopniowo, pod naporem woli pokoju całej ludzkości i prestiżu państw socjalistycznych. I naprawie chyba — mimo ciemnego dziś horyzontu — nie jest zbytnim optymizmem przewidywać, iż kiedyś w przyszłości historycy głowić się będą, jak to było możliwe, że w drugiej połowie XX wieku ludzie tracili tyle sił duchowych i materialnych, tyle bezczennego czasu, by dojść wreszcie do rozwiązań, które wydawały się będą oczywiste: ludzkość skazana jest na pokój, zbrojenia pozbawione są jakiegokolwiek sensu.

DOMINIK HORODYŃSKI

ROCZNICE

1948 Polska Zjednoczona Partia Robotnicza powstała 15.XII. na Kongresie Zjednoczeniowym z połączenia Polskiej Partii Robotniczej oraz odrodzonej Polskiej Partii Socjalistycznej.

Podstawa działania Partii jest deklaracja ideowa PZPR oparta na marksizmie-leniniśmie.

PZPR jest kontynuatorką rewolucyjnych tradycji polskiego ruchu robotniczego i jako główna siła kierownicza demokracji ludowej w Polsce przewodzi przebudowie społecznej, gospodarczej i kulturalnej społeczeństwa na drodze do socjalizmu.

Najwyższą władzą w Partii jest Zjazd, który wybiera Komitet Centralny zbierający się na plenarnych posiedzeniach (Plenum). Komitet Centralny wyłania Biuro Polityczne oraz Sekretariat.

1949 Partia inicjuje ruch spółdzielczości produkcyjnej na wsi.

1950 Sejm podejmuje uchwałę o planie 6-letnim.

1951 Utworzenie Frontu Narodowego. VI Plenum wzywa partię do walki o wykonanie plenum 6-letniego i socjalistyczną przebudowę wsi.

1952 Uchwalenie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

1953 Partia mobilizuje społeczeństwo do wykonania i przekroczenia planów produkcyjnych w górnictwie.

1954 II Zjazd PZPR. Pierwsze wybory do rad narodowych wszystkich szczebli. Rehabilitacja wybitnych działaczy KPP: Kostrzewa, Warski, Leniski i inni.

1955 Początek wielkiej dyskusji nad sprawą budowy socjalizmu w Polsce. Problemy odnowy życia partyjnego.

1956 Podczas XX Zjazdu KPZR całkowita rehabilitacja KPP. VIII Plenum powołuje Władysława Gomułkę na stanowisko I sekretarza KC PZPR.

1957 Zwycięstwo sił demokratycznych w wyborach do Sejmu. Walka o konsolidację partii, przeciw rewizjonistom i dogmatykom.

1958 Weryfikacja w Partii. Z inicjatywy PZPR Polska występuje z tzw. pla-

● W dniu 1 bm. wystrzelony został w ZSRR

~~26~~ 1960 w sondażu na orbitę okołoziemską trzeci rakietowy statek kosmiczny. Waga tego statku 1960 był ostatnim członu rakiety nośnej wynosi 4 563 kilogramy. Na pokładzie statku znajdują się zwierzęta doświadczalne — psy „Pszczółka“ i „Muszka“, a także inne zwierzęta, owady i rośliny.

● Poľsko navštívil známy francúzsky básnik, režisér a herec, člen francúzskej Akadémie vied J. Cocteau.

● Prezidentom USA bol zvolený J. Kennedy, ktorý nastúpi svoj úrad dňa 20.I.1961.

● V leteckej katastrofe zahynul maršál Sovietskeho svazu Niedelin.

● Laureátom Nobelovej ceny v obore literatúry zosídel francúzsky spisovateľ — Saint John Perse.

● Podľa dohody medzi Francúzskom a NSR — do Francúzska prišli na cvičenia 2 batalióny pešiakov a 2 batalióny výsadkárov Bundeswehry.

● Československo navštívila na pozvanie ministra národnej obrany armádneho generála B. Lomského — delegácia Wojska Polskiego, ktorú viedol generál zbrani M. Spychalski.

● Novým ministrom financií bol menovaný Jerzy Albrecht.

● Na zasadnutí Sejmu boli schválené nové zákony o.i. sú zrušené dva sviatky 15. augusta a 6. januára, ktoré budú pracovními dňami.

~~26~~ ● Státny súbor piesni a tancov „Majzovze“ slávil 10-výročie svojho založenia.

~~1960~~ 1960 na tejto príležitosti bola vedúca súboru p. Mira Zimínska-Sygetyńska vyznamenaná.

ROCZNICE

nem Rapackiego (plan bezpieczeństwa międzynarodowego).

1959 III Zjazd PZPR. Ustalenie wytycznych dalszego etapu budownictwa socjalizmu w Polsce. Do 1965 r. produkcja przemysłowa winna wzrosnąć o około 50%, produkcja rolna o 30%. Zjazd daje wyraz wierności leninowskiemu zasadom proletariackiego internationalizmu. Zjazd stwierdza, że tezy o odchylaniu prawicowo nacjonalistycznym (rok 1948) były niesłusne. Pierwszym sekretarzem Partii zostaje wybrany tow. Władysław Gomułka.

1960 VI Plenum KC PZPR podjęło uchwałę o bieżących problemach rolnictwa. Właściwe wykorzystanie środków inwestycyjnych — uruchomienie wszystkich rezerw — kompleksowa mechanizacja wsi — rozbudowa zaplecza technicznego — stopniowe ograniczenia importu zboż.

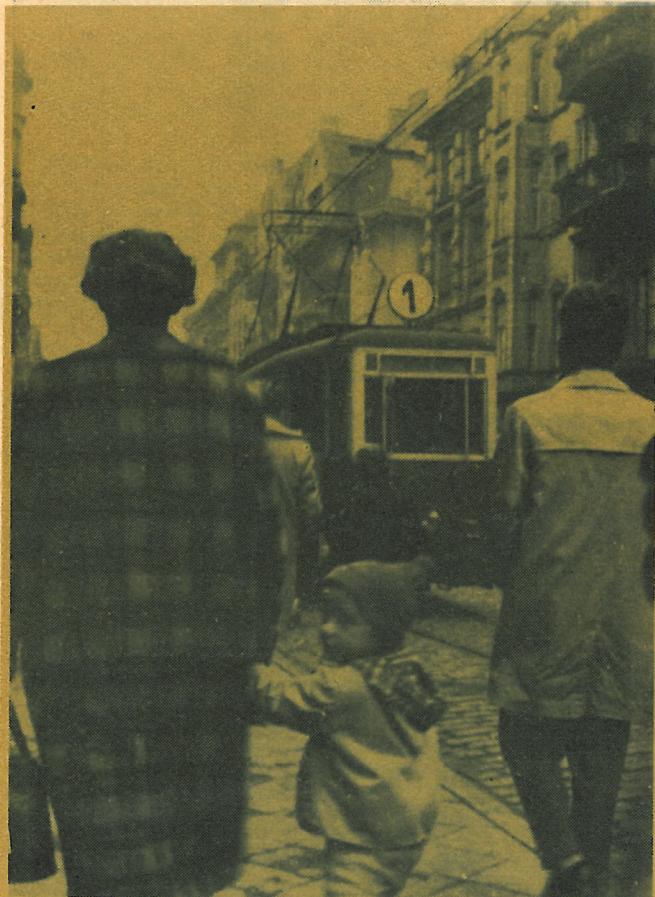
Konkurs

W konkursie bierze udział każdy, kto do dnia 20 grudnia br. pozyska przynajmniej 15 prenumeratorów „ŻIVOTA” na cały rok 1961 i przesyła do Redakcji wykaz imienny tychże prenumeratorów, poświadczony przez urząd pocztowy, placówkę PPK „Ruch”, albo z załączonym dowodem wpłaty.

OGŁOSZONY SPECJALNIE DLA WAS DRODZY CZYTELNICY, LISTONOSZE, KORESPONDENCI ORAZ DLA WASZYCH RODZIN, KTÓRE TAK SAMO JAK I WY MOGĄ UZYSKAĆ WIELE CENNÝCH NAGRÓD, JEŻELI W TERMINIE DO GRUDNIA BR. UZYSKAJĄ 15 PRENUMERATORÓW „ŻIVOTA” NA ROK 1961.

Szczegółowe warunki konkursu

Prenumerata roczna „ŻIVOTA” wynosi 12 złotych (czyli dla 15 prenumeratorów 180 złotych rocznie), a prenumerata dla rodzin czy znajomych mieszkających za granicą wynosi 40% drożej, tj. 16,80 zł od osoby rocznie.

TORUŃ MESTO PERNÍKOV

V prvej polovici októbra t.r. skupina pracovníkov vydavateľstva „Prasa Krajowa“ a jemu podriadených redakcií navštívila Bratislavu — Vydavateľstvo Poverenictva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.

Bola to už druhá návšteva na-

Počas návštevy obe strany vymenili si skúsenosti a pracovné poznatky v obore organizácie a štruktúry obidvoch podobných závodov. Vydavateľstvo Poverenictva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v Bratislave má 9 redakcií: 2 denníky, 1 týž-

práca medzi vydavateľstvami určite sa pričinia k ďalšiemu rozvoju podnikov.

Naši pracovníci sa presvedčili o vysokej úrovni práce vo Vydavateľstve Poverenictva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.

čích pracovníkov v bratskom Československu. Minulý rok navštívili české kraje. Vedenie vydavateľstva umožnilo našim pracovníkom návštěvu tlačiarne a poskytlo členom výpravy auto, vďaka ktorému mohli si pozrieť krásy Slovenska.

denník, 4 mesačníky, 1 redakciu aktuálit a 1 vydávajúcu vestníky. Úplne odlišná je organizácia kolportázu, ktorým sa zaoberá vydavateľstvo a pošta. Okrem toho oboznámili sa s otázkami výšky honorárov a výšky platov. Nadviazané spojenie a spolu-

Toto cestou vyslovujeme srdečnú vďaku vedeniu Vydavateľstva Poverenictva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva za piateľské priatie a za námahu vynaloženú, aby nám spríjemniť pobyt.

W. WARDECKI

PRIATEĽSKÁ NÁVŠTEVA

jajú názov s rastlinou, ktorej veľa rastie pri cestách a ktorej ľudové pomenovanie je „Toruň“. Obyvateľmi Toruňa a okolia boli Slovania. Určite nad Vislou bola nejaká neveľká osada, ale historické pramene nezachovali o nej presnejších údajov spred XIII. storočia.

V roku 1230 prišli sem niekoľki Križiaci a osídlieli sa v mestečku na ľavom brehu Visly. Mazovské knieža Konrad pozval týchto na pomoc, lebo si nevedel poradiť s vpádmi susedných prusiacich kmeňov. Dejiny Križiakov v Toruni prekráčajú už rámec tejto reportáže. Isté je, že Poliaci boli najbiednejším elementom. Obývali hlavné štvrti od ulice sv. Anny. Práve tam, kde v roku 1473 narodil sa a vychoval Mikuláš Koperník. Po tom obyvateľstva ku Križiakom bol nepriateľský.

Mnohokrát v dejinách pokúšali sa rôznymi spôsobmi o germanizáciu, ktorá sa stretla s neúspechom. Zvlášť počas druhej svetovej vojny okupanti sa o to pokúšali všemožnými prostriedkami. V Toruni pred vojnou bývalo 140 Nemcov. V období okupácie prišlo do Toruňa 20.000 Nemcov. Z ulíc a domov zmizlo všetko, čo bolo poľské, nesmelo sa na uliciach rozprávať poľsky. Teror zúril. Popravy, koncentračné tábory... Napriek tomu do samého oslobodenia, podzemné organizácie viedli svoju činnosť, sabotujúc plány nepriatela.

* * *

Dnes torunske ulice sú pokojné. Spomienky blednú a mladí (dnes dospelí) zabúdajú. Majú svoje každodenné starosti a posudzujú skutočnosť podľa toho, čoho sú očitými svedkami. Chvália svoje mesto a život v ňom. Najlepšie snáď zodpovedajú týmto citom slová básnika z druhej polovici XVI. storočia — Sebastiana Klonowicza, — ktorý v básni „Flis“ píše: „Toruň krásne rozbudovaný, má pekné vinnice, zábavné podniky a záhrady prekrásne, stromy rozličné, ako plameň múry, mesto vo všetkom pekné s vysokými vežami, ktoré sú ako zlaté a svojimi vrcholkami orú modré nebo“.

M. BRZOZA

Druhý zprava riaditeľ Vydavateľstva Poverenictva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Jozef Nosko, prvý zľava riaditeľ Vydavateľstva „Prasa Krajowa“ Wojciech Wardecki.

PLODNÁ SPOLUPRÁCE

Styky mezi československými a polskými vědeckými pracovníky, inženýry — experty, techniky a ekonomy jsou stále bohatější a úspěšnější. Stále častěji navštěvují polští vědci pohostinné Československo a také zástupci československých vědeckých kruhů jsou všeobecně vítáni v Polsku. Tato spolupráce, jejímž účelem je oboustranná výměna výsledků vědeckých zkoumání a řešení otázek racionálního národních hospodářství, se projevuje témař ve všech odbětivých věd a techniky a po návštěvě prezidenta ČSSR Antonína Novotného v Polsku se ještě upevnila a prohloubila.

Polský vědecký ústav, který úzce spolupracuje s Československem, Krakovská polytechnika, hostil v září skupinu československých inženýrů. Tito odborníci se seznámili s pokrokovou technologií staveb nejrůznějších typů, s didaktickými a vědeckými otázkami z oboru užitkové mechaniky. S postupem mechanických výzkumů a zkoušek na tahu, tlaku a j. se seznámili pracovníci mnoha československých vědeckých ústavů a průmyslových středisek. Českoslovenští vědeckí pracovníci — profesori Janatka a Fárik a také doc. Charvat se zúčastnili vědecké konference katedry mechaniky na Krakovské polytechnice.

Bude Vás jistě zajímat, že Krakovská polytechnika úzce spolupracuje také s Československou akademii věd, s jejím vědeckým tajemníkem prof. dr. J. Koženým. Krakov a polytechniku navštívili také prof. Gonde z Bra-

tislavy, doc. Kováč a prof. Eisinger z Košic. Prof. Eisinger se zúčastnil přednášek a vědeckých seminářů, byl pozván na obranu doktorské práce a také se jí zúčastnil. Také katedra stavitelství povědeckého a katedra stavitelství z železobetonu spolupracují s československými ústavy.

Polští vědci, profesor Mielnicki, prof. Walczak, prof. Chrzanowski, doc. Nosowicz a jiní polští experti si za svého pobytu v Československu prodlížili techniku v Praze, automobilky, vědecké a výzkumné ústavy v Praze, Brně, v Košicích, v Liberci, v Bratislavě, Ostravě a Plzni, hlavně pracoviště, jejichž okolí jsou pokusné práce z oboru mechaniky. Vědeckí pracovníci obou států, ČSSR a PLR si vyměňují práce, připravují referáty a diskusní materiál pro vědecké konference jednotlivých učilišť. Tyto společné konference dávají velmi dobré výsledky, které pomáhají při zlepšování pracovních metod jak v Polsku tak v Československu. Tak např. prof. Chrzanowski seznámil pracovníky Ministerstva školství v Praze s metodami vědecké pomocí kterou udílí svým pracovníkům Krakovská polytechnika. Českoslovenští vědci oceňovali tento způsob jako velmi dobrý a zavedli ho na svých ústavech.

A napak, v Polsku využíváme bohatých zkušeností našich sousedů z oboru výzkumu lehkých ztužovaných betonů z pumexové strusky.

Také krakovské a československé továrny udržují přímé styky. To-

varna na slévárenské stroje (Krakovská Fabryka Maszyn Odlewniczych) vyrábí pro ČSSR kompletní slévárenská zařízení a pomáhá mechanizovat československé továrny. Do Československa putují, kromě jiných výrobků, polské slévárenské agregáty, které vyrábí během jedné pracovní směny 800 m rour, různé stroje pro „Motor“ v Budějovicích a pro karosárnu „Liaz“.

Zivá výměna zkušeností a vzorná spolupráce se vyvinula mezi krakovskou továrnou na výrobu armatur (Krakovské Zakłady Odlewnicze) a pribuznou továrnou „Myjava“ na Slovensku.

Na základě obchodní československo-polské smlouvy na rok 1961—1965 dodá Polško Československu obráběčky, elektrotechnická zařízení, zamědělské a důlní stroje, válcovány výrobky, uhlí, cín, sůl a po prvé síru. Polško obdrží z Československa elektrárenská zařízení, těžní stroje, auta, pletací a spřádací stroje, stroje pro koželužny, protovárnny na obuv, průmysl potravinářský, chemický, dále traktory, motorky, sklo, porcelán, textil, celkem asi za 12 miliard zlatých (v r. 1965).

Za zmínku stojí také spolupráce mladého průmyslového polského střediska — Huty im. Lenina (Leninova hut) — s československým výzkumem kovů. Tato spolupráce se úspěšně rozvíjí již od roku 1945. Inženýři a technici z Huty im. Lenina byli již několikrát na návštěvě v železárnách Kle-

menta Gottwalda u Ostravy a pracovníci obou podniků se dohodli, že budou pořádat pravidelné pracovní schůze v polském lázeňském městečku Wisła, které leží v slezské části Bezkyd. Nedávno se odbýval čtvrtý sjezd. Byly řešeny problémy spojené s koordinováním výzkumu s výrobou, s organizací a přípravou výroby. Obě strany podaly návrhy na organizování soutěže, které by se zúčastnily některé pracovní úseky obou průmyslových středisek. Např. vysoké pece, železárnny a válcovny. Tyto pracovní úseky jsou více méně na stejně úrovni pokud se týče zařízení, rozdíl je pouze v technologii pracovních postupů. Soutěž ukáže, a bude to jistě velmi příkladné, který pracovní postup je rychlejší a úspornější.

Vedoucí pracovníci obou kombinátů plánují výměnu svých odborníků. Buďte to akce jistě velmi užitečná, zvláště, že výstavba nového moderního kombinátu v blízkosti Košic na Slovensku, který bude jedním z největších svého druhu v Evropě a jehož plánovaná kapacita je až 3 miliony tun ocele ročně, dává velmi dobré podmínky k uskutečnění těchto záměrů.

Myslím, že na zakončení mého článku o spolupráci ČSSR a PLR na tomto úseku mohu napsat jen to, že spolupráce, jejímž základem je odvěké přátelství dvou slovanských sousedů, se bude prohlubovat a bude přinášet stále lepší a lepší výsledky k prospechu obou bratrských států.

V ČESKOSLOVENSKOM KULTÚRNOM STREDISKU

Ceskoslovenské kultúrne stredisko vo Varšave predstavilo polskému obecenstvu novú zaujímavú výstavu. Tentokrát výstavovateľom je Ústredie umeleckého priemyslu z Československa — podnik podliehajúci Ministerstvu školstva a kultúry. Ústredie združuje až 32 rôznych remesiel. Od majstrov kovadla, po hutníkov, sklárov a pod.

V malej miestnosti Strediska zmesilo sa len nemnoho exponátov, ale každý z nich je sám o sebe neopakujúcim sa originálom ľudských rúk. Na ich príklade jasne sa odzrkadluje starostlivosť akú v ČSSR venujú remeselníckym tradíciam a ako bez škody a s pôzitkom spája sa tieto s novou technikou.

Ústredie umeleckého remesla nie je výrobným podnikom. Jeho výrobky sú vzormi, ktoré ukázané verejnosti vo veľmi malých sériach — majú ju oboznámiť s tradíciami remesla a jeho krásou ako aj pôsobit na priemysel vo smere obohatenia výrobného profilu.

Tieto úlohy sú skutočné a treba priznať reálne — lebo v priemyselnej výrobe nachádzame ozveny toho, čo vytvára Ústredie umeleckého remesla.

Výstava po Varšave bude inštalovaná v Berline. Teraz ju navštěvujú obyvatelia hlavného mesta vpisujúc do pamätej knihy zaslúženej pochvaly.

Máme v rukou zajímavou knížku. Jsou to reportáže o Československu, vlastně o Čechách, protože Morava a Slovensko následují v dalších dvou samostatných dílech, ve kterých nám autoři svěží a zajímavým způsobem povídají o věcech, které všechni dobře známe ještě ze školy. Ale uteři vidí tyto věci na pozadí dnešního života, zvidavým zrakem novináře dvacátého století a v tom je celé kouzlo této knihy. Rozhodli jsme se, že několik kapitol vytiskneme. Začínáme výpovědi tisíc let aneb: Po stopách vraždy na Libici.

Byl to do očí bijící kontrast: vedle černé Hotentotky s přebujely hýzděmi — což je zjev vědecky zvaný statotypia a vysvětluje se uložením tuku v této části těla pro dny nedostatku, tedy jakýsi velbloudí hrab, jenž trochu níž — zářila jemná tvář, připomínající úchvatné rysy klasických soch. Měla bílou pleť a její lice i čelo byly bez jediné vrásky. Oči, křivka brady, ušní lalůčky, ba dokonce i nos mě vzuvovaly svým půvabem.

Bělostná kráska vycitila můj obdiv, a aniž dala pomlouvacím nejménší zámkinku k řečem o kokeřování, změnila přece jen tvar svých rtů tak, že si mě připoutala. Cítil jsem, že není zcela slušné oslovit neznámou takto bez představení, ale viděl jsem jí na očích, že mi již předem odpouští. Trochu zajíkavě jsem tedy pozdravil... Vypadáte tak chladně... Rád bych vám nabídl svůj plášt, nebo aspoň šálu, jste jen tak nalehnko...“ „Och ne, jsem otužilá. Rostla jsem u řeky a doma jsme nikdy ústřední topení nemívali. Nejsom prostě nalíčená a sádra na mých licích působí studeně.“

„Snad vám budu připadat doterný, ale musím se na vás stále divat. Připomínáte mi Venuši — snad až na ten účes...“

„Chtěla jsem nosit copy. Měli jsme doma několik avarských otroků, kteří je měli; moc se mi to líbilo. Ale člověk se nahne nad studánku pro vodu a vlasy se hned kupou, prostě nebylo to praktické. Za ty mé hladké vlasy může můj strejček, ten ško-

lomet. Asi jste o něm slyšeli. Ríkali mu Vojtěch — svatý. Pletl se pořád do věcí, do kterých mu nic nebylo. Všechny nás nutil, abychom se oblékali tak obyčejně — módě vůbec nerozuměl. Nebyl nadšen ani myší náušnicemi — prý jsem strašně marnivá. Podle něho měla knížecí dcerka chodit snad v pytlí.“

„Nu ano svatý. Prosím vás, jak takový člověk vypadá? Já jsem se totiž nikdy s žádným svatým osobně nesetkal — musí to být asi zajímavý pocit!“

ALOIS SVOBODA
ANNA TUČKOVÁ

ČESKOSLOVENSKO
ZEMĚ NEZNÁMÁ

„On taky hned od začátku nebyl svatý — spíš naopak. Nesluší se sice vytahovat na světlo rodinné záležitosti, ale bez toho byste mi asi moc nerozuměl. Já jsem totiž z Libice, ze slavníkovského dvora, znáte přece Libici?“

„Ano je to ta vesnice hned u Poděbrad“. „Možná — dneska. Ale za mých časů to bývalo bytelné hradiste, oklopene mnoha pevnostmi. A kdyby bylo po našem, mohla být Libice i hlavním městem země. Ale vy jste chtěl slyšet něco o Vojtěchovi. On se tak vlastně ani nejmenoval. Vojtěchem — ale jen v Čechách se stal proto, že na studiích v Magdeburku dostal při biřmování arcibisk-

kupovo jméno: Adalbert. A tak mu potom říkali. Ze školy se vrátil sice vysvěcený, ale na Libici i v Praze u přemyslovského dvora žil celkem nesvěceně. Jak sám přiznal ve veřejné zpovědi...“

„Aha v nějaké takové sebekritice, viděte“, vpadl jsem mladé Slavníkovně do řeči.

„Nu tedy v sebekritice, když tomu tak dnes říkáte, pokračovala. „Vojtěch se přiznal že pil, že měl pletky s ženskými... Ale nesmíte to brát moc tragicky, teď se kněží ženili a také křesťanství se nebralo dvakrát vážně. My na Libici, stejně jako knížecí rodina v Praze a vůbec všichni lepší lidi jsme už byli pokřtěni. Když umřel náčelník našeho rodu, starý kníže, svolali na Libici rodinnou poradu. Bylo to někdy kolem roku 981, pamatuji si to dobře, protože tenkrát vlastně začalo celé naše neštěstí. Už starý vůdce slavníkovského rodu se zlobil na Prahu, ale protože jeho žena Střezislava byla Přemyslovna, držel se zpátky a nepřátelství nikdy nepropuklo naplno. Ale sporý byly. Jednu dobu jsme si razili vlastní mince — dokonce s korunovanou hlavou — a to samozřejmě v Praze rádi neviděli. Kníže se taky domluval s Poláky a hledal pořád cesty, jak posilit naše příbuzenství s německým otomským dvorem — teď se tak dělala zahraniční politika, vy to asi děláte jinak. Proto u nás žily i Němky, které se za Slavníkovce provdaly. My jsme to na hradisku neviděly rády. Ríkali jsme jim císařky, vždycky si myslily, že jsou něco víc.“

„No dobré“, zalovil jsem ve svých dějepisných znalostech, „ale kníže Boleslav II., Přemyslovec, přece souhlasil s tím, aby se Vojtěch stal biskupem“.

„Samozřejmě souhlasil. Myslil si že biskupské místo slavníkovskému rodu zacpe — nu, zacpe ústa“, řekla má známá slušně; byla to přece dobré vychovaná knížecí dcerka. „Biskup — to byl tehdy vy-

SYSTÉM

K bufetovému stánku pristúpi občan.

Bufetár: Čo rozkážete? Dvesto? Vodčičky?

Občan: Kdeže, milučký! Mne stačí vypíť sto a už som pod obraz. Nedovoľuje mi organizmus. Nalej sto vodky a bodka! (Pije a štíkuta).

Bufetár: Voľačo si k tomu zahryzneme?

Občan: Zahrýznuť? Hrýzf sa nebude. Daj, nech dačím zapíjem. Tri hviezdičky máš? Pohárik. Ja, bratku, držím pevný režim. Sto a koniec. Norma. (Pije). Ech, dobré! Iba že trochu horke. Nože nalej za pohárik bieleho. Povedzme, jedničku. Zapít.

Bufetár: Prosím vás.

Občan: (pije). Dakedy vypijem sto a ešte sa mi chce; ale bojujem. Raz si si rozkázal, tak sa drž. (Pije). Dobré, ale kyslé. Daj jedno pivo. Ja by som si konečne dal i viač, ale organizmus protestuje a žena tiež. Žena dokonca viac. No a tak sa držim. Sto a bodka. Nalej mi šampanského! Človek musí mať pevnú vôľu. Piť, bratku, treba poskromne. Mne ani veľa netreba. Aha, trochu som vypil a už sa objavujú všeljaké pocity. Myslite, že som opitý? A to zas nie. Ja som celkom v poriadku. Všetko vidím. Koľko vás tu je? Traja a nedokážete jedného človeka kultúrne obslúžiť.

ZÁRUKA

Hodinárstvo. Zákazník prichádza k vedúcemu.

Vedúci: Som vedúci. Želáte si?

Zákazník: Aha, zas mi zastali hodinky.

Vedúci: Hodinky, súdruh, sú presný mechanizmus. Normálne. Zastali — opravíme. (Berie hodinky). Kývadielko treba vymeniť. Za 24,80 úplná spokojnosť.

Zákazník: Prepáčte, za polrok som už u vás štvrtý raz. Dávate zárukú na šesť mesiacov, tak mi opravte hodinky zadarmo.

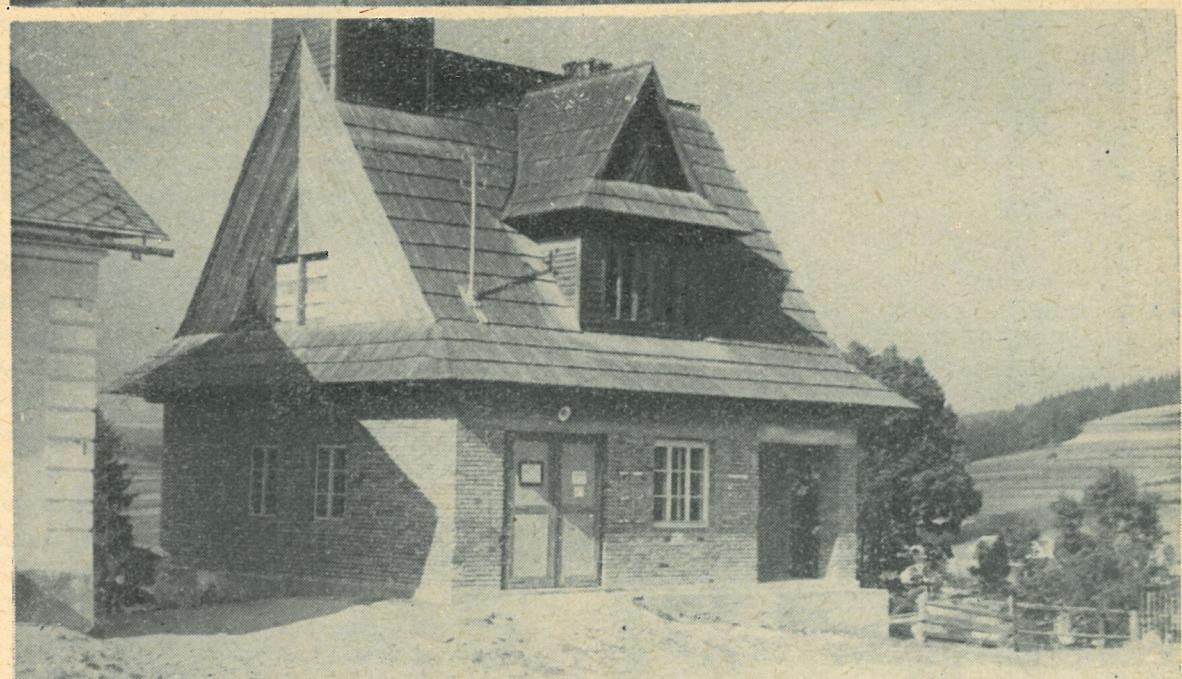
Vedúci: Akože! Keď máte záručný listok — urobíme. Budte taký dobrý. Predpis: Ak hodinky zastali do šiestich mesiacov, sme zodpovední.

Zákazník: Jasné, že neprešlo. Tu máte vaše záručné listy.

Vedúci: veľmi spráne. Naše. (Berie ústrižky). Marcový, júlový — januárový. A čo vlastne chceťte súdruh? Od januára je už sedem mesiacov. Lehota vám vypršala. Treba platiť.

Zákazník: Akože vypršala? Naposledy som tu bol pred štrnásťimi dňami. Tu je lístok.

Vedúci: Prepáčte, hodinky nezastali na tento ústrižok, ale na prvý, na januárový. Na tieto tri ešte musia ísť. Ale na januárový...

1.) Tak Podwilk, ako aj Orawka nemajú podnes žiadne kultúrne miestnosti.
2.) Na voľbenných schôdzach v týchto obciach, členovia Miestnych skupín Spoločnosti dali návrh adoptovania miestnosti nachádzajúcich sa nad hasičskými remízami na kultúrne miestnosti. Návrh bol prijatý a Spoločnosť v spolupráci s GRN, Poziarym sborom, ZMW a Ligou žien započala realizáciu návrhu. Kultúrna miestnosť v Orawke bude otvorená ešte tento rok a v Podwilku dôfajme čo najskôr.

soký úřad; hned druhý po knížeti. Ale nám to nestačilo, chteli jsme víc. Víte, Slavníkovcům patřila tehdy dobrá polovina Čech. Byli jsme bohatí, jak už jsem říkala, taky spříznění s německým dvořem — císař Oto II. byl Vojtěchův strýc — a tak jsme si troufali.“

„A jakou úlohu v tom měl svatý Vojtěch?“

„Prosím vás, neříkejte mu pořád svatý, zdá se mi to směšné. Vojtěch měl být první, kdo získá oporu přímo uvnitř přemyslovského území. Strýc byl pokrytec, i když si někdy myslím, že přece jen trochu tomu svému náboženství věřil. Nám, kteří jsme nebyli do všeho zasvěceni, připadal někdy jako blázen. Mohl si přece jako biskup doprát co srdeč ráčí, ale on, když se vrácel z Itálie od investitura, slezl před Prahou s koně a šel pěšky a bos. Představte si ten poprask. Lidi říkali: Pěkný pán — chodí jako trhan. Mluvil se moc o tom, že se řídí nějakým učením z Cluny; tam byli proti církevní nádhěře a takovým věcem. Ale na Libici bylo z toho plno smíchu. Tvrďili, že Vojta ví, co dělá. V klášteře Cluny sice učí prostoře, ale také tomu, že církevní statky mají být odděleny od světské moci. A že nás biskup nechce, aby mu kniže mohl mluvit do jeho věcí.“

„Teď už rozumím, proč se Vojtěch hned po dosednutí na svůj biskupský stolec vydal na obhlídku své rozsáhlé diecéze, proč zrušil moravské biskupství a přičlenil je k svému pražskému a proč si v Ostříhomu získával přátelství uherského vévody Gejzy. V dějepisných knížkách se taky píše, že v Krakově si Vojtěch svolal několik shromáždění...“

„To je pravda. Byl v Polsku proto,“ souhlasila moje bělostná společnice, „že připravoval půdu pro pozdější polský vpád do Čech.“

„A horlil prý proti slovanské liturgii, kterou chtěl nahradit latinskou.“

SEDMIKRÁSKY

VIANOČNÁ SÚŤAŽ „SEDMIKRÁSKY“

Kto z Vás uhádne z ktorej obce sú tieto fotografie a zašle nám do redakcie pomenovanie obce a mená detí? Čakáme rýchle odpovede, ktoré budú odmenené knízkami.

„Ano, tak nějak to bylo. V Praze to samozřejmě rádi neviděli Boleslav II. — pročpak jste mu vlastně dali přízvisko „Pobožný“? — se rozrušil. Měl přímo v církvi mocnou oporu v klášteře sv. Jiří na Hradě, tehdy jediném v Čechách. Byl to ženský klášter a abatyši tam byla jeho sestra Mlada. To víte, že dělala politiku svého bratra a s Vojtou byla na kordy. Mezi námi — v tom klášteře se dály pěkné věci. Ale Mlada byla chytrá, nikomu nešlapala na paty, a tak ji měli rádi. Vojtěch svým stálým kázáním se všem zprotivil. Opustil diecézi a vydal se do Říma. Po Vojtěchově odchodu vpadli do Čech Poláci a přemyslovský dvůr ztratil trochu lesku tím, že neměl — jak byste asi řekli — obsazenou systemizované místo biskupa. A Boleslav měl pocit — a v tom se jistě nemýlil — že Vojtěch je vlastně vyslanec Slavníkovců u papeže a že tam o přemyslovském knížeti nic laskavého nevypráví. A papež tehdy, to byl velký pápn, na jeho mínění přece jen záleželo, to není jako dnes.“

„Už rozumím, proto se tedy knížecí stolec na oko ponížil a poslal do Říma zvláštní poselstvo, které žádalo, aby se papež u Vojtěcha přimluvil.“

„U nás na Libici se vyládalo, že strýc na tu chvíli jen čekal. Vzal s sebou dvanáct římských fráterů a ti pak založili břevnovský klášter.“

Bílá slečna z Libice se celá rozehrála při líčení dvorských intrik, a jak slunce klesalo k západnímu obzoru, zdálo se, že její tváre vzrušením růžovějí. Jen trochu si oddechla a pokračovala: „Stejně se však Vojta v Čechách moc neohrál. Asi za dva nebo za tři roky potom se stala taková nemilá věc. Žena jednoho Vršovce se zapomněla a přišla jí na to. Ty věci se stávaly odedávna. Tehdy to ale bylo s velkým rizikem, protože manžel mohl přistízenou podle práva klidně zabít. Postrašená ženská hledala spásu u Vojtěcha a ten ji ukryl v klášteře svatého

Jiří — tam, co byla abatyši Přemyslovna. Neudělal to asi jen ze soucitu. Počítal, že když se to Vršovci dovídají rozklíží se přátelství mezi nimi a Přemyslovci. Naši slavníkovskou pozici by to mohlo jen posilit. Ale abatyše Přemyslovna byla taky především politik, a když přítáhl k biskupství ozbrojený vršovský houf — azyl neazyl, nevérnu paničku jim vydala. Vojta ztropil strašný kravál a zase odešel ze země.“

„Politika nebyla zřejmě ani tehdy jednoduchou záležitostí“, konstatoval jsem.

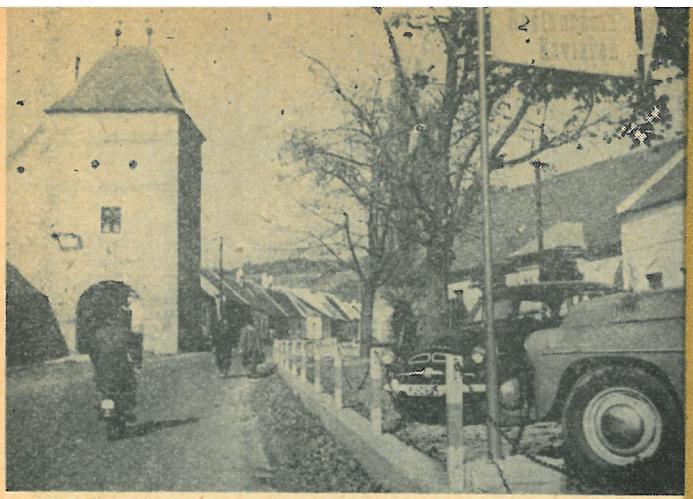
„To jistě ne,“ souhlasila. Státní vztahy byly všeličkaj pomíchané. Brzy nato, co Vojtěch odešel, žádal německý císař Oto II. českou pomoc ve válce proti severním Slovanům. Naši vytáhli z Libice samostatně, k přemyslovskému houfu se nepřipojili. Ale těch truců už bylo moc: padla na nás pečeř zrádců, stali jsme se podezřelými.“

„Nu nechci se vás nijak dotknout, ale když už spolu tak otevřeně hovoříme — něco na tom podezření asi bylo“.

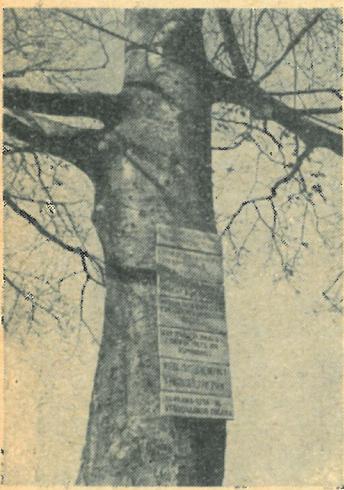
„Všechno zavařili mužští. Nebýt jejich hloupé politiky, mohli jsme si na Libici žít docela dobře. Ale oni pořád, že se s Přemyslovci nedá vyjít, že se musí rozhodnout kdo s koho, jako by se to nedalo řešit jinak, třeba svatbou. Já bych se byla docela ráda vdala do Prahy. Mohli jsme chodit tančovat na knížecí plesy — a potom, v Praze se přece dostalo lepší zboží, na Libici přišlo už jen přebrané.“

„Bělostnou tváří přelétl lehký smutek, ztlumený tisíciletou vzdáleností. Nechtěl jsem, aby se mi krásná paní roztesknila, a proto jsem převedl hovor jinam:

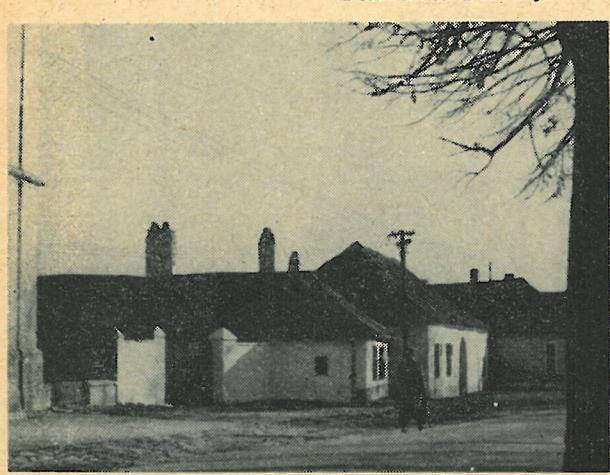
(pokračování)

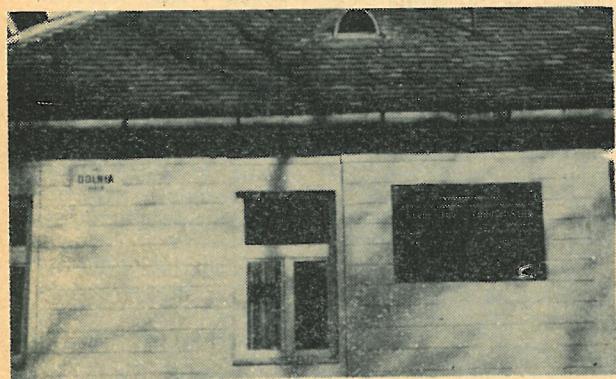
Na ceste v Modre.

Turistika na Slovensku je veľmi vyvinutá.

Pohľadnica z Modry.

Dom v Modre, v ktorom žil a pracoval Ludovít Štúr.

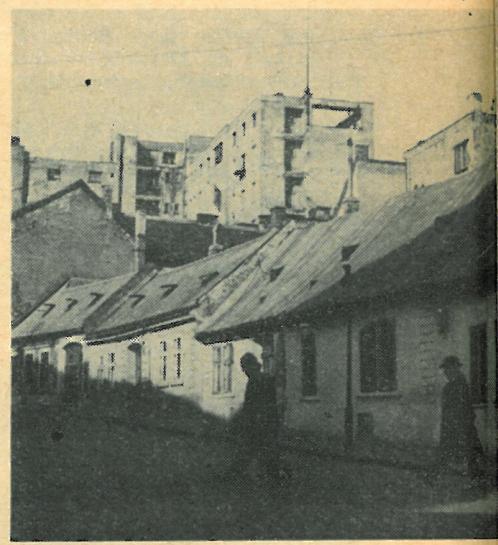
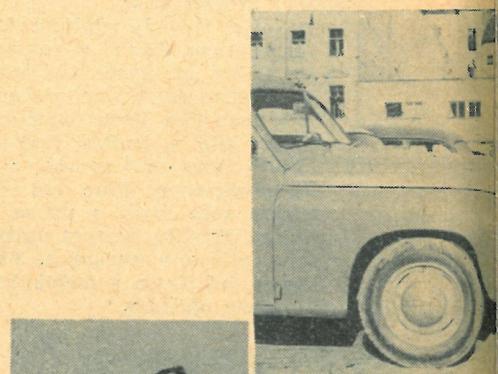
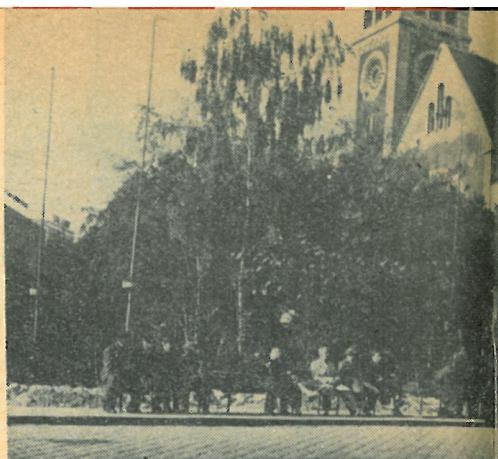

Zochová chata, jedno z rekreačných stredísk Malých Karpát.

Pozorujúc bratislavské ulice cez normálne pracovné hodiny, upúta vás ovzdušie tohto mesta. Ľudia sú príliš zamestnaní, aby robili niečo, čo nesúvisí tesne s ich prácou. Svedčia o tom prázdne vinárne, ktoré vypadajú prísne, príliš prísne, akoby slušalo tej oáze smiechu a dobrej nálady. Jedine bary, kde rýchle a lacno ako aj dobre možno sa najest', oddychujú plnou parou kuchyni. Z tohto ruchu a mestského pulzu — okrem vinárn, odrážajú sa ozvenou rentisti, kráčajúci od odpočinku k odpočinku pomalým krokom, ako aj rol'nicky element, ktorý tento krok zrýchľuje len medzi jedným a druhým obchodom. A tam starostlivo, ale spôsobom iným ako meštanía, ovel'a podrobnejším, nerozhodným a uvažujúcim, jednostranne obchoduje, kupujúc alebo skôr nakupujúc všeljaké spotrebne veci od ihál k automobilu.

Není treba byť ekonomistom, aby ovzdušie toho mesta a celej Republiky zvýrazniť formulkou: tuná sa ľudia dorábajú a súčasne bohatia. Teraz už skoro nemožno nájsť takých, ktorí ešte pred niekol'kými rokmi šermovali najväčším reakčným atutom „Za prvej Republiky — to znamená za kapitalizmu — bolo lepšie“. Dnes medzi rentistami koluje iný vtip. Jeden vraví druhému: „Za Slovenského štátu bolo lepšie“. Druhý sa pýta prečo: „Lebo vtedy som bol ešte mužom“. Tým starým ľuďom z týchto dôb zo-stala milá iba táto spomienka.

Konečne všetko v čase dostáva iné formy. Ten iný čas vytvára nové socialistické zriadenie. Napríklad: spomienky na putujúcich drotárov sú vo svetle súčasnosti vzdialené pre žijúce pokolenie skoro tak, ako husitské vojny. Matematici nájdú tuná NEKONZEKVENTNOSŤ, ale nevytknú nedostatok logiky, lebo hustá je záclona uvítá námahou, námahou celého obyvateľstva behom tých posledných rokov. Jedným slovom zlé časy pominuly, pominuly rýchle a navždy — prešli do dejín. Avšak pozrime sa na vec z opačnej strany. Aj teraz tiež, to čo je nové stárne veľmi rýchle. Každá ekonomická situácia má už akoby hotového zástupcu. Dnes predsa neudiuje nikoho to, že v Československu robotník vlastní auto, že automobil má rol'ník, tak ako neudiuje dnes nikoho, že vol'akedy tí istí jedli suchý a dnes omostený chlieb. Čo bude o niekol'ko rokoch? Netreba predbiehať udalosti alebo veštiť,

D O J M Y Z

preto netvrdím, že robotníci a rol'níci budú si kúpať športové lietadlá, ale že do ich domovov v kročiaťi „zástupcovia“ tj. ďalšie zázraky techniky nášho storocia, že tie, ktoré už vlastnia budú vymenené modernejšími, to tvrdím s celou istotou.

Podstatou blahobytu nie je žiadnen božský, ani dokonca hospodársky zázrak. Není možné ešte dnes tento blahobyt spojať s minimálnymi vojnovoými škodami v Československu a prevzatým od kapitalistov priemyslom. Blahobyt preto nie je ani tajomstvom ani božským zriadením, ale celkom všedným zjavom, všeobecnu vecou. Ľudia celkom iste pracujú všeobecne výdatnejšie a pri tom viac šetria ako inde. Preto spoločenská a individuálna akumulácia je vysoká. A zásobovanie je na výške, keď berieme do úvahy ohromnú nákupnú silu. Západná tlač písala v poslednom čase o panike na trhu v ČSSR, v súvislosti s ohlasmi o výmene peňazí. Je to veru naivná propaganda. Cestujem do Československa často a stále pozorujem tú „paniku“, s tým, že táto je normálna a normálne čoraz väčšia. Vzra-

staf bude postupne ako bude vzrastať blahobyt. Vyhladávanie analógií s minulou výmenou peňazí bolo by nesprávne. Vtedy šlo o zaistenie záujmov pracujúcich a „klepnutie po prstoch“ kapitalisticko-špekulantiským elementom. Dnes táto druhá možnosť odpadá. Ľudia kupujú lebo majú za čo, obchody predavajú lebo majú dostať tovarov. Opakujúce sa zníženia cien znásobňujú tento zjav a sú najlepšou vnútornou propagandou ČSSR.

Netreba si však myslieť, že pracujúcim všetko prichádza veľmi ľahko. Poznám robotníka, ktorý šetriac niekol'ko rokov (manželka pracuje) kúpil si automobil. Skoro štyri roky zhromažďovali tých tri-dsať tisíc korún. Spolu s 2 deťmi žili s 2.200 Kčs mesačne, a s tužkou v ruke, bez nazerania do krčmy, využívajúc len slavené lístky do kina atď. Teraz opäť šetria a to nielen preto, že benzín je tu drahy (4 Kčs za liter) ale plánujú nákup televízora a l'adničky. V rozhovore s nimi popredné miesto zaujíma moment „našim deťom bude lepšie!“ Je to pravda. ... Oni sa zobrali ako stáli, nemali po kom dediť, ani od koho očakávať pomoc. Ale prišla im na pomoc skutočnosť dávajúca pracovné a zárobkové možnosti, dávajúca ekonomickú rovnováhu, ktorá zase dovolila pri šetrnom hospodárení ustáliť a solídne zvýšiť životnú úroveň. Iná ešte lepšia bude situácia ich detí.

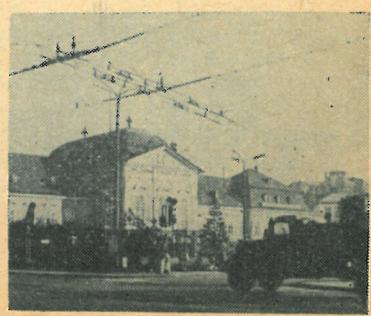
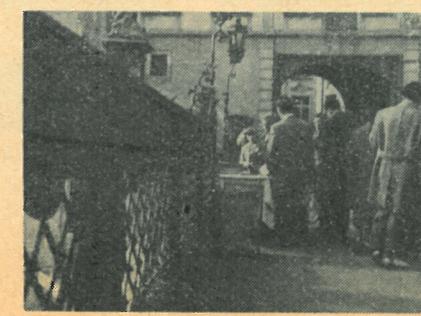
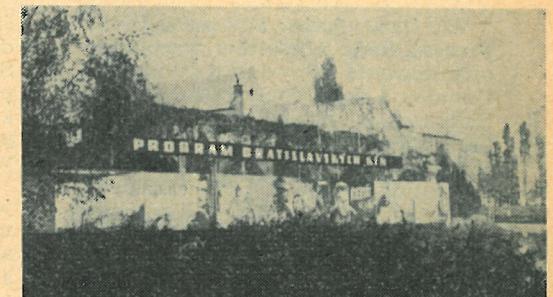
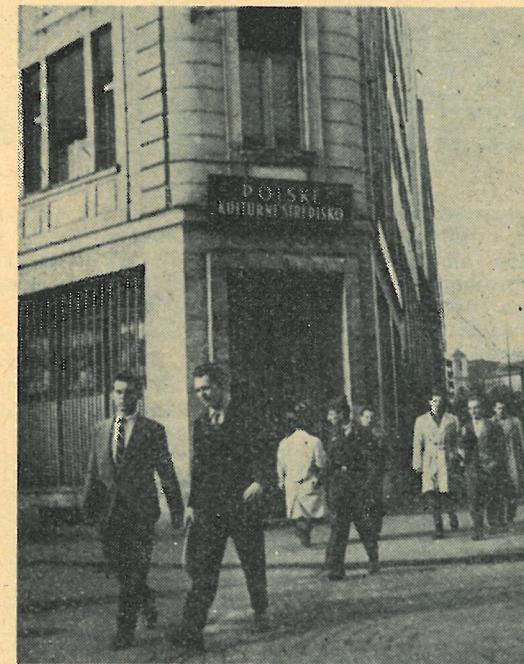
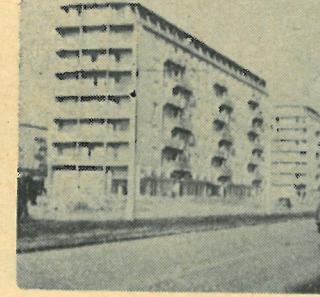
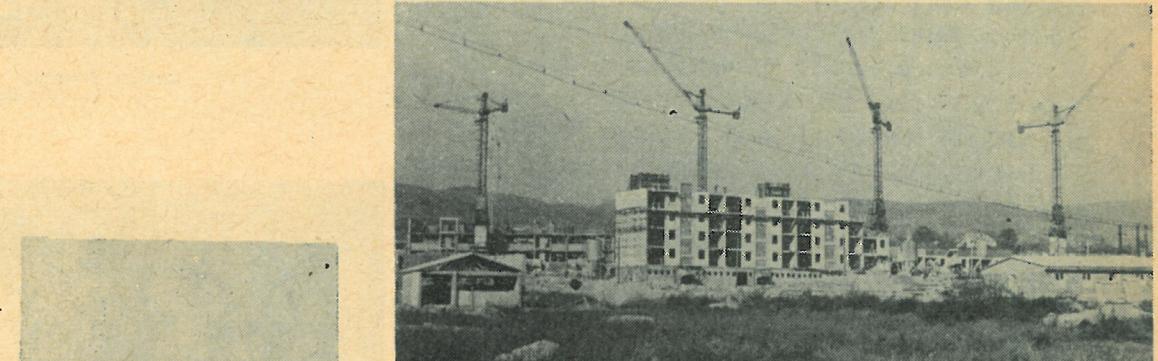
Deti sú tu „očkom v hlave“ nielen rodičov. Často viac starostlivosti im venuje štát. Nech skúsi matka — a stávajú sa také prípady — neísť s dieťaťom v predpísanom čase k lekárovi, v takom prípade ju k detskému lekárovi zavedú. V poslednom čase všetky deti obdržali zdarma školské príručky a ostatné školské potreby. V škole domáce úlohy zapisujú sa do denníka a žiada sa podpis rodičov na dôkaz, že sú s týmito oboznámení. To sú len niektoré príklady tejto starostlivosti. Budúcnosť najmenších je skutočne rúžová. A budúcnosť najstarších? Solídne starobné a iné zabezpečenia, zaistujú im kľudnú starobu. Vedú nie prehnaný, ale ani nie príliš skromný život a o lepšom určite reálne nemysleli.

Ešte raz musím nadviazať k tomu, čo vypisujú o Československu rôzne západné noviny a najmä emigráčna tlač vydávaná v kapitalistických štatoch.

Č S S R

Predstavujú všetko v tak čiernych barvách, že je to skutočné šťastie, že Československo neleží tam, kde tieto noviny vychádzajú, v Spojených štatoch alebo napríklad Brazílii, lebo naivní by mohli uveriť. Jedine hlubokou nenávisťou k socialistickému zriadeniu, ktoré takýto blahobyt vytvorilo môže sa vysvetliť klamstvá tých autorov, vydavateľov a ich politických patrónov. Náš „Život“ je vysielaný až do 17-tych štátov na celom svete. Niekto, kto prečíta tento článok povie „lakuje“. Nie je to pravda! Videl som napríklad v Bratislave na ulici žobráka. Korhel', už niekol'kokrát utiekol zo starobinca. A môže sa tu niekto obohatiť bez práce? Samozrejme. Známa je história obyvateľa Bratislavu, ktorý našiel viac ako pol milióna štátnych peňazí. Obohatil sa! Odovzdal ich a dostal zákonom predpísaných desať percent. Mládež??? S mládežou všade sú problémy. A tak ďalej... Ale to všetko je len príslovečnou kvapkou vody v mori v tom, čo je podstatou života našich južných susedov.

Marian Kaškiewicz

NOVÁ KLUBOVNA

V

KUCOVÉ

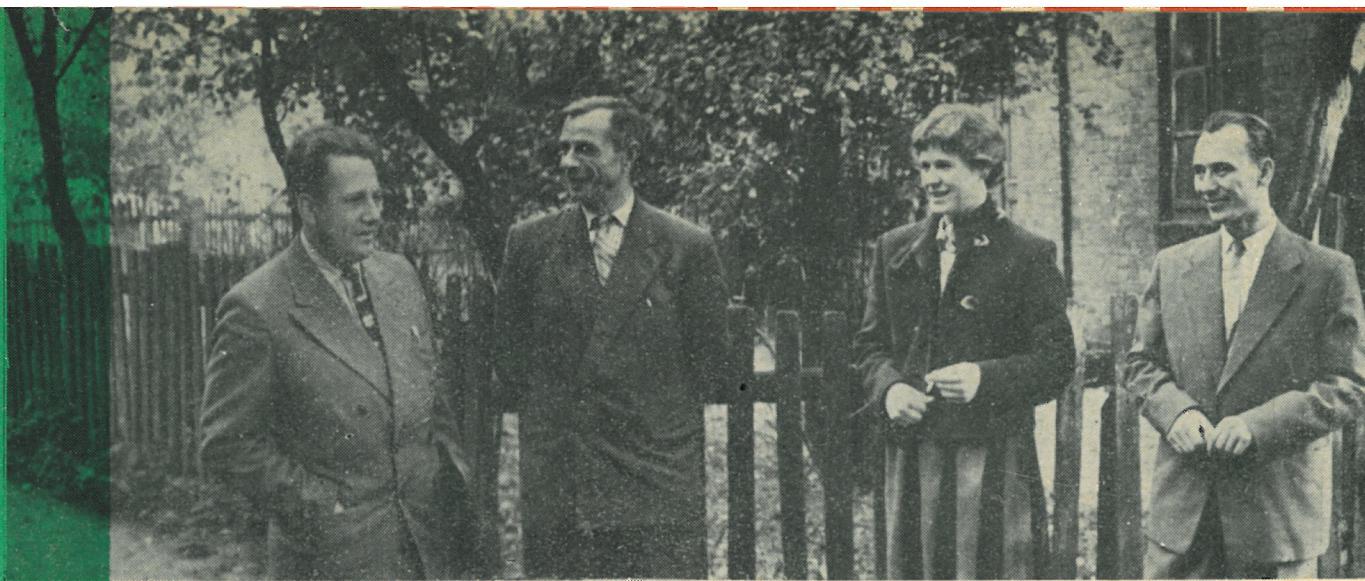
8. října 1960 se konala volební schůze v Kucově. Byl zvolen nový Obvodní výbor, revizní komise a delegát na celostátní sjezd. Předsedou Obvodního výboru zvolili kucovští krajané za sloužilého pracovníka Společnosti Edmunda Pospíšila.

9. října, v neděli, byla slavnostně otevřena klubovna, první v Kucově. Ten opravdový svátek v životě kucovských krajanů poctili svou přítomností četní hosté, zejména zástupci Ministerstva vnitra, stranického výboru PZPR z Bełchatova, předsednictva Okresního národního výboru z Bełchatova a místního kucovského Národního výboru. Přijeli také krajané z Ustředního výboru z Varšavy a skupina krajanů ze Zelova s pěveckým kvartetem.

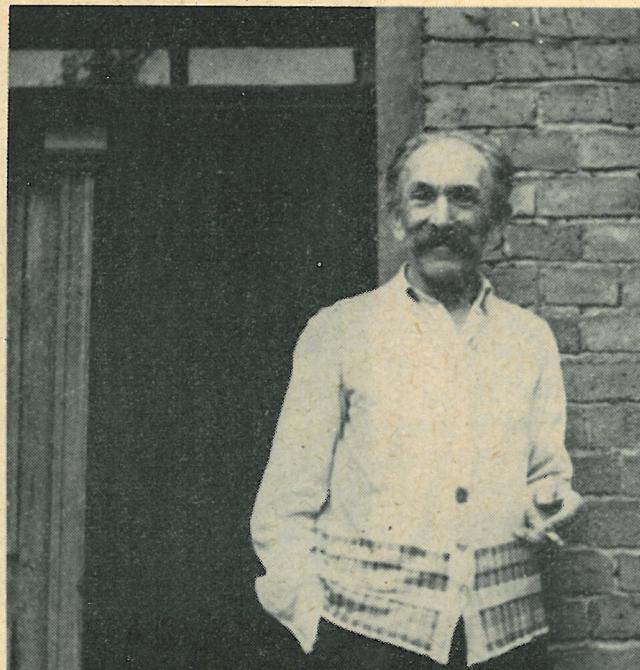
Klubovnu otevřel předseda Místního národního výboru v Kucově. Klubovna je dobře vybavená, a hlavně — má televizor — první v Kucově. O organizaci nové klubovny se valně přičinili usilovnou prací krajané Vilém Tomeš ze Zelova a Edmund Pospíšil z Kucova.

Po výstupech zelovských souborů, které získaly veliký ohlas u všech přítomných, nastaly tance a veselá zábava až do pozdního večera.

Bohuslav Kopecký

Zástupci Okresního výboru Polské sjednocené dělnické strany, Okresního národního výboru a předseda Místního národního výboru v přátelském rozhovoru před klubovnou Společnosti.

Krajan Pospíšil, jeden z nejstarších členů Společnosti v Kucově.

Přijelo mnoho milých hostů ale díky takové pomoci seděli všichni u stolu.

Vítaným hostem byl také vedoucí kulturního oddělení Rady Okresního národního výboru v Łasku soudruh Rogus.

Společný snímek — za chvíli bude slavnostně otevřena první klubovna v Kucově.

DUNAJEC PRZESTANIE ZAGRAŻAĆ

Wkrótce ukaże się zarządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie uregulowania gospodarki wodnej na Dunajcu i jego dopływach. Projekt zarządzania zobowiązuje Prezesa Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej do opracowania i przedłożenia KERMowi odpowiednich założeń do 1 lipca 1961 r. Inwestycje zaplanowane na Dunajcu mają kompleksowo rozwiązać wszystkie problemy tego rejonu, a więc problem ochrony przeciwpowodziowej, energetyki, żeglugi, rolnictwa, zaopatrzenia miast w wodę do picia.

Za podstawę zarządzienia przyjmuje się opracowanie „Energoprojektu”, przewidujące budowę dużego zbiornika wraz ze sztolnią w rejonie Czorsztyna. Obiekt ten ma być uzupełniony systemem małych zbiorników w dorzeczu Dunajca, a to w celu ochrony przeciwpowodziowej i ewentualnego wykorzystania energetycznego. Mają więc być zbudowane takie zbiorniki, jak: Szaflary na Białym Dunajcu, Trybsz na

Białce Tatrzańskiej, Niedzica na Niedzicance, Młynne na Osinie, Szczawnica na Grajcarku itd. W pracach projektowych będą też wykorzystane materiały zawarte w opracowaniu Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN.

Zarządzenie poleca zbadać raz jeszcze sprawę pojemności użycznej przyszłego zbiornika czorsztyńskiego. Dotychczasowy jego projekt, słuszny z punktu widzenia energetyki, nie spełnia należycie — jak twierdzą fachowcy — zadań przeciwpowodziowych.

Ponieważ, w związku z budową zapory, zalane zostaną obszary, na których znajdują się obiekty zabytkowe, zarządzenie przewiduje przeniesienie wybranych obiektów i odpowiednie ich zabezpieczenie. W grę wchodzi także zabezpieczenie możliwości utrzymania spływu przez przełom pieniński i zapewnienie warunków życia biologicznego Dunajca.

Zarządzenie zobowiązuje niektóre resorty do wykonania takich prac, jak badania biologiczne, wodne itp. Dla doraźnego konsultowania przewiduje się powołanie Komisji Doradczej, w skład której wejdą przedstawiciele Komisji Planowania, zainteresowanych resortów, urzędów, a także Prezydium WRN w Krakowie.

Jak dowiaduje się Agencja Robotnicza, zagospodarowanie Dunajca i jego dopływów ma się odbyć w trzech etapach i kosztować będzie około 3 mld. zł. Zgodnie z projektem zarządzenia Premiera do 1 lipca br. przygotowane będą założenia budowy. W 1962 roku ma być gotowy projekt wstępny. Początek prac w terenie planuje się na lata 1963–64.

Jeśli wziąć pod uwagę ogrom prac przygotowawczych, które muszą być wykonane, termin rozpoczęcia robót w terenie nie jest zbyt odległy.

B e z

s l o v

(Dokończenie)

V pokojnej prívetej žiare podvojnej hviezdy bolo čosi nezvyčajné. Ale čo to bolo, nemohol som si uvedomiť. Pozeral som sa pozorne, ale märne. No, čím ďalej som sa díval, tým dôležitejším mi pripadalo pochopit to neobvyklé. Zabudol som na víchricu, nepočul som jej hukot, nevidel som číselník kyslíkového ukazovateľa.

A zrazu sa mi všetko stalo jasné. Hviezda mihotala. Sotva znateľne, veľmi slabo, ale mihotala. A v riedkej atmosfére Marsu nemôže byť mihotanie. Zem, vzdialená rodna. Zem ma priviedla k poznaniu, že Mars má teraz hustú atmosféru. Nevedel som, kde sa táto atmosféra vzala. Ba ani som o tom nepremýšľal. Prosto som otvoril ventil prilby.

Do tváre ma udrel teplý vietor. Hlboko, z plných pŕúc som výchoval vzduch Marsu. Bol vlnký, pre-sýtený pižmovou vôňou aresity. Zakrútila sa mi hlava z toho vzdachu, z tej vône, z pocitu šťastia.

MODRÁ PLANÉTA

Nepamätam sa, aký čas ubehol. Zem vystupovala nad obzorom a tam, kde vystupovala, obloha sa jasnila. Pre Mars bola naša Zem dennicou. Jej východ zvestoval ráno, úsvit.

A tu sa ma zmocnila akási radostná zlosť. Pridržiavajú sa nízkeho plazivého krovia, vyšiel som z jamy a vykročil som. Šiel som a vykrikoval do vetra akésia slová. Vietor zúril, narážal, odstrkoval ma, ale už mi nijako nemohol ubližiť.

Kde je „Strela“, som nevedel. A tak som šiel naveďboham, tam, kde žiarila podvojná ranná hviezda. Nemohol som sa obrátiť k nej chrbtom.

Prišiel som sto krokov, sto päťdesiat. Za pahorkom predominou a trocha vpravo vyškriabala sa na oblohu raketa, sršiac červenými iskrami. Potom ešte jedna. A ešte, a ešte...

Tu som sa rozhehol. Vietor sa rozplynul, stratil sa. Bežal som a preskakoval krovie a kopčeky, veď na Marse človek ani necíti farbu skafandru.

Z povrchu kopca som videl „Strelu“. Bola celkom blízko, asi päťdesiat metrov. Jej tmavá pretiahnutá silueta sa jasne črtala na pozadi jasnejúcej oblohy. Fripadala mi neobvyčajne krásna: plavé, štíhle, prísne, obrys, hrdo zdvihnuté krátke kridla, trup smerujúci nahor...

Šatov vystreľoval raketu za raketou. Bol bez skafandru, v rozhalenej kombinéze. Pri „Strele“ stál zmontovaný vrtuľník, malý zavalitý. Len Šatov vedel tak zmontovať vrtuľník, sám, v búrke...

Vrhol som sa k nemu, rozopínajúci si v chôdzi skafander.

— No, no, šurman, upokojte sa, — povedal zastretým hlasom Šatov.

Odvŕtil sa.

Až teraz som si všimol množstvo raketových objímkov okolo. To ma vrátilo k myšlienke na Mars.

— Mars? — ešte vždy trochu zastretým hlasom opakoval otázku Šatov a odkašľal si — Mars? Všetko je celkom v poriadku, šurman. Za ten čas, čo sme cestovali, sa vela zmenilo.

— Pamäťate sa, že pred niekoľkými rokmi na Marse objavili berýlovú rudu. Ukázalo sa, že jej zásoby sú kolosálne. Na Zemi sme hľbali päťkilometerové šachty, zostupovali sme na dno oceánu — a fažili sme omrviny. A na Marse je tento kov takmer všade. Môžete, šurman, predpokladať, že spolu stojíme na berýliu. Ano, čoskoro zabudneme na hliník, berýlium je ľahšie a pevnnejšie. Taží v skafandroch je nemožné, to iste chápate. Preto vytvorili na Marse vzduchový obal. Červená škvra, ktorú sme videli na obrazovke rada-ru, bol termojadrový kráter. Také sú dva tuná. V nich prebieha riadená refazová reakcia. Tažké atómy sa štepia na ľahké úlomky — kyslík dusík, hélium, vodík. Ale hlavne — kolosalnou teplotu sa rozkladajú nerasty, obsahujúce kyslík, vodu, kysličník uhličitý... Lúdia opustili Mars, len na Foboze zostala riadiaca stanica. Mali sme ešte šťastie, šurman, zúrili tu búrky ešte dokladnejšie, ako bola včerajsia. I rádioaktivita bola obrovská, ale teraz to už nie je nebezpečné. A okrem toho ovzdušie teraz zabraňuje prístupu kozmického žiarenia. Ano, mali sme šťastia... Z Fobozu mi usporiadali celú prednášku — číslice, formule, dokonca i citáty, ak ja som sa piplal s týmto vtáčikom...

A to je nadľho, toto ovzdušie? — spýtal som sa.

Satov sa rozosmial.

— Zapáčil sa vám tento vzdušok. Budte spokojný, šurman. Mars stratil atmosféru, keď bol v žeravom stave, prítažlivosť bola prislaba, aby mohla udržať plyn, zahriat na vysokú teplotu. Ale teraz dostal plne vyhovujúci vzduchový obal; možno bude treba trochu ho opraviť, ale to je všetko. A môžem k tomu dodať, že niektorí netrpezliví kozmonauti už pomýšľajú i na Mesiac. Ovzdušia by tomu starčekovi neškodilo. Dosiaľ bol Mesiac len medzistanicou pre vesmírne lety. Ale je neporovnatne výhodnejšie získať palivo a stavat planetolety na mieste; vynakladáme ohromné množstvo energie na zásobovanie mesačných základni... Ale dosť rečí. Ak chcete, vezmite si môj skafander, nalaďte si rádiovú stanicu a počúvajte... A ja... Šurman, šurman, slince. Pozrite, slinko. Ozajstné svitanie ako na Zemi...

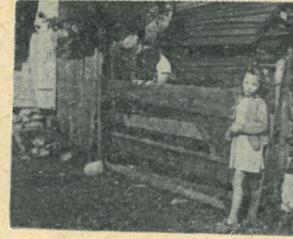
Nad Marsom vychádza slnko. Purpurové oblaky ružoveli; na obzore zasvetil zlatý prúžok. Vzduch sa chvěl, menil farbu, stával sa svetlý.

Poldruhého roku vo vesmíre huragán, nočná hrôza — to všetko zmizlo, to všetko nebolo nič proti prvému úsvitu na Marse. Bol by som prekonal desaťkrát väčšie ťažkosti, len aby som uzrel úsvit nad touto prastarou obežnicou. Úsvit vytvorený ľuďmi.

Since vystreľovalo do neba rovné iskrité lúče, a tie zaháňali tmu. Hviezdy hasli, akoby ich slnečné lúče strieľali z oblohy. Len jedna hvieza, podvojná, jasná, výrazne žiarila na priezračnom rannom nebi. Bola teraz modrá.

— Zem — tíško mi za chrbotom povedal Satov. — Modrá planéta.

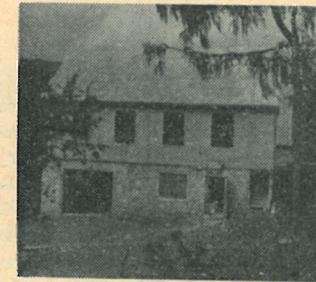
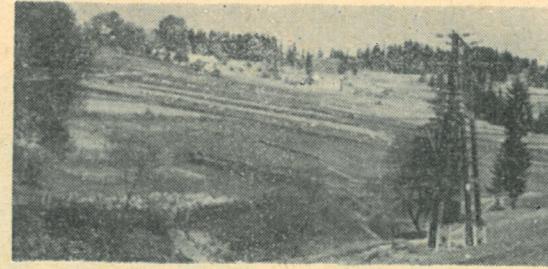
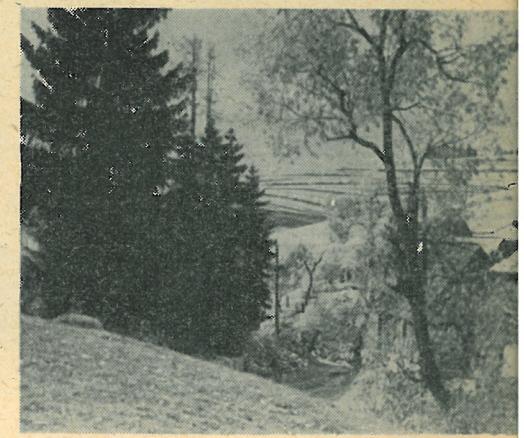
Z CESTY

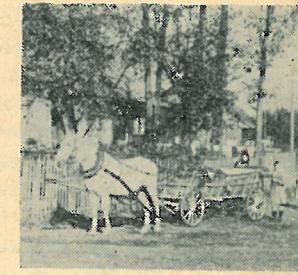
RZEPISKA

Spoločným úsilím celej dediny bola postavená hasičská remíza a kultúrna miestnosť. Bolo však chybou, že bola postavená bez plánov. Ale je faktom, že stojí a okresný architekt mal by si ju všimnúť.

Túžba všetkých dedín — Rzepiska obdržali elektrický prúd.

PO SPIŠI

V NOVEJ BIALE

Pred školou vo Frydmane

A ORAVE

Fotoreportér časopisu „Orka“ A. Klukowski pri práci v Piekielniku.

V očakávaní na schôdzku Miestnej skupiny Spoločnosti v Zubrzycy Dolnej.

Najstarší kostol Podhalia — v Oravke.

Pekná škola v Jablonke.

U STÓP

W kotlinie nowotarskiej, w miejscu połączenia Białego i Czarnego Dunajca, w okolicy świerkowo-olszowych lasów rozłożyło się miasto powiatowe Nowy Targ — główny ośrodek Podhala, Orawy i Spisza.

Dawniejsze znaczenie targowego miejsca znajdującego się na trakcie handlowym z Węgier do Krakowa i na Śląsk kojarzy się z nazwą Nowego Targu. Kupieckie tradycje miasta żyją do dziś w ilości różnych sklepów i sklepików, żyja w zgiełkliwych jarmarkach czwartkowych.

W każdy czwartek ulicami i rynkiem miasta przepływa gwary, mieniający się kolorami strojów tłum ludzi. Na samym targowisku wśród wozów i kramów krążą „ciuchy”. Wszystko tu można kupić! Oszczepki, wełnę, ubrania, miód, wyroby rekonstrukcyjne, dywany, nabiał i futra, nylony a nawet przerosne „landsztafa”, które później szpetotą swoją straszą wnętrza mieszkań.

W Nowotarskiem z pokolenia na pokolenie rozdrabniane były gospodarstwa rolne a uboga i kamienista ziemia nie była w stanie wyżywić przeludnionych wiosek. Trzeba pracy w przemyśle żeby do gospodarki dokładać, stąd emigracja do świata była nieodłącznym losem w każdej rodzinie a Nowy Targ w okresie przedwojennym pozbawiony zakładów przemysłowych ze swoim misernym zaplecem nie był w stanie dać ludziom zarobku.

Rozwój Nowego Targu rozpoczął się dopiero od kilkunastu lat. Wśród szumiących lasów powstał olbrzymi kombinat obuwniczy, w którym 4.000 ludzi z Podhala, Orawy i Spisza znalazło pracę. Dzisiaj produkcja kombinatu — mimo, iż nie uniknięto trudności organizacyjnych — wynosi 3,5 mln par różnego obuwia. Zakończenie budowy kombinatu przewidziane jest do 1965 r. ogólnym kosztem ok. 150 mln zł. Po zakończeniu budowy zatrudnionych tu będzie stale 7.000 osób. Miasto połączone jest z kombinatem nowozbudowaną oświetloną neonami aleją.

Zakłady obuwnicze zmieniły miasto. W sześciu nowych blokach DBOR zamieszkało 2.000 osób. Dalsze trzy bloki są na ukończeniu. Rozwija się budownictwo przyczółkowe i spółdzielcze. Powstają kluby sportowe. Zbudowano nowoczesną halę sportową i sztuczne lodowisko. Ożywioną działalność rozwija Aeroklub Tatrzański. W Szaflarach kosztem 20 mln zł budowane jest ujęcie wody na Dunajcu, stacja filtrów itp. Pod Kowańcem zakładana jest kanalizacja. Coraz więcej wiosek w powiecie otrzymuje światło elektryczne.

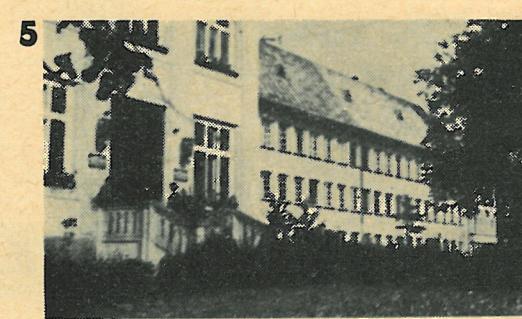
Ostatnio KERM rozpatrzył zalożenia projektowe zagospodarowania całego Dunajca przez budowę zarówno dużego zbiornika w rejonie Czorsztyna, jak i mniejszych zbiorników w dorzeczu górnego Dunajca. Inwestycje te zabezpieczą dolinę Dunajca przed groźbą powodzi, jednocześnie umożliwiają wykorzystanie zasobów wodnych dla energetyki i innych potrzeb gospodarki narodowej.

Nowy Targ — zacofany ośrodek rzemiosła i przetwórstwa nabiałowego zmienia się stopniowo w ośrodek przemysłowy i turystyczny, następuje zmiana społecznego i ekonomicznego życia w powiecie.

Adam Chalupec

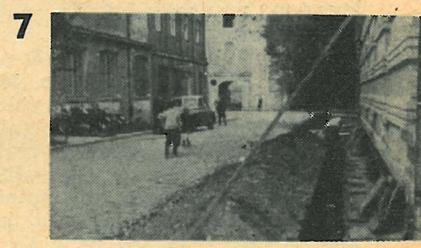
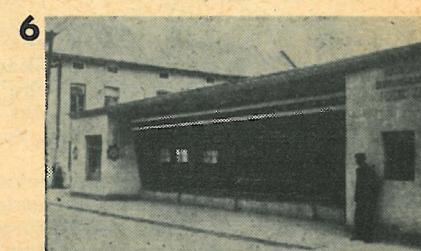
1. Námestie v Nowom Targu s budovou Miestneho národného výboru.
2. Rušné sú ulice Nowého Targu.

5

3. Bohužiaľ výkazy súkromných obchodov, ktoré tu stretávame na každom kroku, nechrešia vikusom.
4. Autobusy sú vždy preplnené.
5. Moderná školská budova.
6. V tom peknom pavilóne nachádzajú predajňa hospodárskych strojov.
7. „Wykopki“ stretávame nielen vo Varšave.

JAZYKOVÝ STÍLČEK

V spisovnej slovenčine sú dosť časté príavné mená utvorené príponou -ci. Tieto príavné mená veľmi často figurujú v dvojslovných názvoch typu hracie karty, kúpací, plášť, meracie zariadenie, skladací meter, žuvacia guma (popri jednoslovnom názve žuvačka) ap.

Uvedené a ľam podobné príavné mená sa tvoria od sloves, ktoré majú kmeň zakončený na samohlásku. Jednoslabičné slovesá, od ktorých takéto príavné mená tvoríme, môžu mať kmeň zakončený na akúkoľvek samohlásku (porov. napr. hrať-hrací, kryť-kryci, treť-trecí..); viacslabičné slovesá môžu mať kmeň zakončený len na samohlásku a (napr. oznamovať-oznamovaci, skladáť-skladací ap.).

Aký význam majú uvedené príavné mená, čo vyjadrujú? Rozoberme si to na jednotlivých príkladoch. Hracie karty-karty na hramie; meracie zariadenie-zariadenie na meranie; žuvacia guma-guma na žuvanie; písacie potreby-potreby na písanie; dorozumievací znak-znak na dorozumievanie; hracie hodiny-hodiny, ktoré hrajú (istú melodiu); žaci stroj-stroj, ktorý žne (obilie); kúpacia čiapka-čiapka používaná pri kúpaní; skladací meter-meter, ktorý možno, ktorý sa dá skladací atď. Ako z uvedených príkladov vidieť, príavné mená na -ci spojené s názvom istého predmetu vyjadrujú, že uvedený predmet slúži na to alebo dá sa s ním robiť to, čo vyjadruje slovenský základ.

V tej istej funkcií ako spomínané príavné mená na -ci vystupujú aj tzv. prícastia prítomné niektorých slovies. Ide o veľmi bežné prípady typu

DIFERENCIÁLNY SLOVNÍČEK POLSKO-SLOVENSKÝ

abonament — predplatné
adiunkt — odborný asistent
afisz — plakát; výveska, vyhláška
agrafka — zapinaci špendlík
agresja — útok, agresia
akcent — prízvuk, akcent
akompaniament — sprievod (v hudbe)
akompaniować — sprevádzat (v hudbe)
akt — 1. čin, skutok, 2. dejstvo (v div.
hre), 3. akt, 4. spis
aktor — herec

aktorka — herečka
akuszerka — pôrodná, asistentka, babica
alarm — poplach
alfabet — abeceda
alfabetyczny — abecedný
aliant — spojeneč
alkierz — bočná izbička
alpinista — horolezec, alpinista
aluzja — narážka
ambasada — vývyslanectvo
ambasador — vývyslanec

baliaci papier-papier na balenie; plniace pero-pero, ktoré sa dá naplniť (atramentom); čistiaci prostriedok-prostriedok na čistenie (np. šiat); hoľiacie mydlo-mydlo na hoľenie atď.

Prirodzene, že nie od všetkých slovies možno tvoriť uvedené príavné mená na -ci. Od niektorých slovies sa tvoria takéto príavné mená — možno povedať — nepravidelné, a to priponou -aci. Napríklad od slovesa sít je ťiaci (np. ťiaci stroj), od siat je sejaci (np. sejaci stroj), od visiť je visací (np. visací zámok), od stáť je stojací (np. stojuče hodiny, t.j. také, ktoré sú postavené, teda nie zavesené, hodiny, ktoré „majdú“, nazývame stojuče hodiny!), od jest je jedáci (np. jedáca lyžica) atď.

Pre tých, ktorí sa učia po slovensky, upozorňujeme na to, že namiesto slovenských dvojslovných názvov s uvedeným príavným menom (najmä vo význame „slúžiaci na niečo“) má polština veľmi často opisné pomenovanie s predložkou do (porov. napr. rysovacia doska — deska do rysovania, žuvacia guma — guma do žucia, holiace mydlo — mydlo do goľenia atď.). Ináč aj v polštine sú známe názvy typu miestce stojace (siezdace), most wiszący, bomba lżejąca ap. V slovenčine im však zodpovedajú obyčajne názvy inej štruktúry alebo s prívlastkom utvoreným inou koncovkou (porov. napr. miesto na státie, na sedenie, visutý most, sizo-tvorná bomba atď.).

DR. FERDINAND BUFFA

amory — milkovanie
ambona — kazateľnica
androny — pletky, tárany
antalek — súdok
antresola — medziposchodie
antypaństwowy — protištátny
anyżówka — anizový likér
apel — výzva, apel
apetyt — chut
aprobat — schválenie, potvrdenie
ambasador — lekárnička, prvá pomoc

apteka — lekáreň
aptekar — lekárnička
aptekarz — lekárnik
arbuz — červená dyna
areszt — väzba, väznenie, 2. väznica
aresztant — trestanec, väzeň
arkusz — hárak
armata — delo
arma armáda
arteria — tepna, artéria
artykuł — článok

GORCÓW

„Ciuchy“ sú samostatnou tému, Tlačenica a hlasné rozhovory sú tu každý štvrtok.

Veľmi praktické a stále moderné sú šaty a kostýmkové šaty s pleteninou. Sú teplé a nekrčivé.

V našom módom kútku uverejňujeme dva modely: dvojdielne, kostýmkové šaty a šaty v ktorých môžeme ísť na nie príliš oficiálmu návštavu. Podľa tohorenej módnej strihu tak šiat, ako aj kostýmkových šiat vyznačuje sa jednoduchosťou, nezdôrazňuje príliš líniu bokov. Rukávy vysívané, dlžká rukávov „trištvorová“. Dĺžka šiat alebo sukni 45 cm od zeme.

Moderné barvy — rôzne odtiene béžovej, hnedej a červenej. (m)

Moderné sú tiež rôzne čiapky a čiapky z filcu a vlny.

• MÓDA • MÓDA •

RADY LEKÁRA

Krčné žily vytvárajú sa následkom nepravidelnej stavby žilovej steny. Vytváranie sa krčných žíl napomáha dlhodržajúce stánie.

U žien, ktoré majú slabé žily tehotnosť môže sa pričníti k vzniku krčných žíl, lebo v tom období krvný obeh v dolných končatinách je stažený. Krčné žily môžu byť príčinou rozličných tažkostí. Pri zapalnom stave, sú tvrdé, bolestivé, koža nad nimi naviera a vznikajú tažko sa liečiace vredy.

Sú rôzne metódy liečenia krčných žíl. Niektoré stačí nosenie elastických punčoch, elastických pásov alebo zvláštnych obvádzov. Ich úlohou je stlačenie krčných žíl tak, aby krv pretekala vnútornými zdravými žilami.

V niektorých prípadoch používajú sa vstrekovanie liekov, ktoré spôsobujú zrasťanie krčných žíl (napríklad Kainon, Varicocid). Tento spôsob liečenia má najviac

priaznivcov, avšak môže ho prevádzkať len lekár-chirurg. Výborné výsledky dáva operatívne liečenie. Operáciu sa prevádzka až vtedy, keď liečenie injekciami nedáva žiadany účinok.

Ako možno predísť tvoreniu sa krčných žíl?

Treba pamätať na nosenie pohodnej obuví. Niekedy, zvlášť pri plachých nohách je nutné nosiť ortopedické vložky. Je treba vystríhať sa dlhodržajúceho stánia a pri každej príležitosti sedať si s natiahnutými nohami. Po prichode z práce je treba umyť si nohy vo vlažnej vode a hodinu si odpocíniť ležiaci, podkladajúc pod nohy podušku, aby ležali o niečo vyššie ako ostatné telo.

Sportové disciplíny ako plávanie, cyklistika a veslovanie majú veľmi dobrý vplyv na svaly noh a predchádzajú tvoreniu sa krčných žíl.

PORADY WETERYNARZA

CHOROBY ZARAŽLIWE OWIEC

OSPA — jest to choroba bardzo zarażliwa o przebiegu ostrym i przez to niebezpieczna dla wiekszych owczarni. Zarazek ospy znajduje się w pęcherzykach występujących na skórze chorych owiec. Strupy odpadają i mogą być przenoszone na zdrowe zwierzęta przez ludzi, psy, koty, wiatr. Ospa jest niebezpieczna dla cięzarowych matek gdyż w końcowej ciąży często ronią.

Okres wylegania wahaje się od 6 do 15 dni. Po tym okresie występuje utrata apetytu, temperatura do 42°C, puchna powieki, a z nosa i oczu pojawia się wyściek ropny. W miejscach słabo owłosionych pojawiają się czerwone punkty, potem pęcherzyki, które szybko ropią zmieniając się w strupy, a te z kolei w blizny. Jeśli nie dołączają się komplikacje to w większości wypadków wyzdrowienie następuje w 13 do 20 dni. Częściej jednak choroba przebiega z zapaleniem płuc. W wypadku pojawienia się choroby należy zdrowe owce oddzielić od chorych. Chorze należy poddać kwarantannie.

PRYSZCZYCA — choroba szybko przenosząca się z jednego zwierzęcia na drugie, nie tylko w owczarni ale i na pastwisku.

Pora tym zwierzęta zarażają się przez spożywanie zarażonej pokarmu. W odróżnieniu od pryszczycy bydła, nie daje objawów w jamie gębowej, lecz raczej na nogach. Występuje tam zaczernienie, obrzęk, pęcherze i wrzody. Zdarza się wypadki komplikacji pryszczycy z gniciem kopyt. Jagiela przechorowują bardzo ciężko pryszczycę, która u nich prawie zawsze łączy się z zapaleniem żołądka i jelit, co często kończy się śmiercią.

W wypadku stwierdzenia pryszczycy nakłada się ostrą kwarantannę, a chore zwierzęta odosabnia się.

Wskazane jest raczenie chorych owiec smarować dziegiem zmieszany z kreoliną dając na 1-2-3 części dziegiem 1 część kreoliny.

Owczarnie, w której znajdują się chorze zwierzęta należy czyszczyć i dezynfekować 2% roztworem soli kaustycznej. Mleko pochodzące od chorych owiec winno być stanowczo gotowane.

KULAWKA OWIEC — wywołuje zarażek, który dostaje się do ranek i otarów skóry na koronce, powodując obumieranie tkanek. Kulawka występuje najczęściej w okresie pastwiskowym, w latach mokrych. Mokre pastwiska powodują rozmiękczenie rogu racic i skóry.

nog, przez co łatwo powstają uszkodzenia, którymi unikają bakterie. U owiec chorych tworzą się wrzody w szparze międzyrzecznnej, zwierzęta kuleją, chodzą na zgietych nogach, gdy róg racic zaczyna odstawać od twarzy, zwierzęta przestają chodzić. Aby uniknąć tej choroby należy paść owce na suchych pastwiskach, nie przepędzać ich po kamienistych drogach a chore miejsca smarować 10% synym kamieniem lub mieszaniną 5 części dziegicy z 1 formaliną.

ZAKAZNE ZAPALENIE WYMIAENIA — choroba powstaje na skutek przekroczenia specjalnych bakterii do ranek i otarów na wymieniu. Występuje na 3-4 dzień po porodzie. Przyczyną ultiwującą powstawanie tej choroby bywa pozostawienie w wymieniu owcy niewysanego mleka przez jaginię.

Pierwszym objawem jest niedopuszczanie jaginięcia do ssania, mleko jest krwiste. Po kilku dniach powstają obrzęki na podbrzuszu, martwica wymięnia i temperatura.

Chore sztuki trzeba oddzielić, jagiela odsadzić i karmić je mlekiem krowim.

c.d.n.

lek. wet. H. MACZKA

RADY PRÁVNIKA

Majiteľom hospodárstiev o povrchu menej ako 5 ha ornej pôdy, ktorí sú živitelmi viac ako troch detí vo veku menej ako 14 rokov — prináleží znielenie povinných dodávok, predpisanych na tento hospodársky rok, o 50 kg zbožia na každé dileta nad tri.

Rodinné úlavy poskytujú PGRN na základe žiadosti, ktorú záujemci predkladajú. Žiadosti malí byť predkladané vzhľadom 30 dní od dňa doručenia oznamenia o výske povinných dodávok.

* * *

Úlava za odchov žriebät.

Rolníkom, ktorí chovajú žriebátu po žrebcovi zo štátneho žrebčinca alebo licen-

covanom a od kobyly s platnou licenciou na patrčný rok, prisluhuje jednorázové znielenie povinných dodávok zbožia o 150 kg na každé žriebá odchované do 6 mesiacov. Keď do času určenia výšky povinných dodávok žriebá neukončilo 6 mesiacov, v takom prípade s určením výšky povinných dodávok sa čaká; konečné ustálenie výšky dodávok nastáva po dosiahnutí patričného veku žriebät.

Dokladom k dosiahnutiu úlavy je potvrdenie Krajského svazu chovateľov koní (alebo z jeho príkazu — okresnej skupiny chovateľov koní), jednajúceho na základe nariadenia čís. 105 Ministerstva polnohospodárstva zo dňa 27. júna 1958 r.

ŽIVOT

CZASOPISMO SPOŁECZNO-KULTURALNE

TOWARZYSTWA SPOŁECZNO-KULTURALNEGO CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE

Redaguje Kolegium w składzie: Vendelin Balčírik, František Bednářík, Eugen Bielan, Augustyn Bryja, Adam Chalupec, (redaktor naczelny), Viktor Hosaník, Marian Kaškiewicz (z-ca naczelnego redaktora), Bronisław Knapčík, Lídia Mšálová, Michal Neupauer, Ignacy Nižník, Karol Páleník, Anna Svočíková, Vilém Tomeš, Bogusław Włodarski, František Ziviol.

Edmund Mańczak — redaktor graficzny

Adres Redakcji: Warszawa, Al. Jerozolimskie 37, I p. tel. 21-15-41. Wydawca: „Prasa Krajowa” — RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 8-24-11. Prenumerata roczna — 12 zł, półroczna 6 zł. Wpłaty przyjmują wszystkie urzędy pocztowe na konto Nr 1-6-100020 „Ruch” Warszawa, Srebrna 12, zaznaczając: na prenumeratę czasopisma „Život”. Prenumerata za granicę 40% droższa. Przedpłaty na tę prenumeratę przyjmuje Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” w Warszawie, ul. Wilcza 46, Konto PKO Warszawa Nr 1-6-100024.

Oddano składania 1.XI.60 r. Podpisano do druku 30.XI.60 r.

Druk RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10/12. Z. 1920.

SKÔR AKO SA SVIEČKY ROZŽIARIA...

VIANOČNÝ
JEDÁLNY
LÍSTOK

Slovo Vianoce vyvoláva v deťoch predstavu rozžiarenej jedličky a pod ňou balíčky. Otec existenciu sviatkov pocíti najmä na vrecku a ženy, tie majú na starosti všetko ostatné. Čo je pod tým „ostatným“ zahrnuté, to závisí od povahy gazdinej, no poväčšine výsledok býva rovnaký: predsviaťočná drina a posviaťočná vyčerpanosť. Lebo tak, ako je tradičný kapor na štedrovečernom stole, tak je pre mnohé ženy — najmä na dedinách — nepísaným zákonom, že pred Vianocami treba prevrátiť celý dom na ruby generálnym upratovaním, praním a vypekaním desatáročného pečiva.

Večeru obyčajne začneme rybou a polievkou. Robíme ju tak, že najprv udušíme na masle postrúhanú zeleninu, potom urobíme záprážku, zalejeme vodou a do nej dám varí hlavu kapra, pečen a mlieč. Polievku po uvarení okoreníme a sedíme. K polievke podávame vypráženú, pokrájanú žemľu. V mnohých rodinách sa podáva kapustnicová polievka, do ktorej pridávajú trochu hrívov. Ďalej nasleduje vyprážaná ryba, ku ktorej podávame chutný zemiakový šalát. Uvarené a očistené zemiaky pokrývame na kocky spolu s kyslou uhorkou, cibulkou a vajíčkom, uvareným na tvrdzo. Všetko posolíme a zalejeme hotovou majonézou. Majonézu pripravíme z 1 žltka a 1 dl oleja, trocha soli, 5 kvapiek octu. Nakoniec pridáme trochu cukru, horčice, korenia a kyslej smotany. Potom príde na stôl dobrý múčnik, varené víno, jablká, pomaranče, oriešky, figy.

Pri ozdobovaní vianočného stola môže každá žena uplatniť svoj vekus. Stôl k sviatočnej večeri prikrývame bielym damaškovým obrusom, alebo jemným ľanovým obrusom s vknou bielou výšivkou alebo ľudovým vyšívaním. Na prikrytý stôl kladieme plynké taniere. Ak polievku podávame v šálkach, tak na plynké tanier príde malý tanierik. Ináč podávame polievku v hlbokých tanieroch, ktoré plníme na stole. Na pravú stranu tanierov prídu nože, ostrím k tanieru a vedľa nich lyžice. Vidličky položíme na ľavú stranu. Malú lyžičku na kompot položíme hore nad tanier. Poháre kladieme vedľa seba, od pravej strany, a to pre každý druh nápoja osobitný. Ponúkaf pokrmy treba z ľavej strany, použité taniere berieme z pravej strany. Nápoje nalievame z pravej strany.

Aby vianočný stôl bol sviatočnejší, ozdobujeme ho jedľovými vetvičkami, prípadne pozláteným imelom. Pekne vyzerajú po stole rozložené malé jedľové vetvičky alebo venček uprostred stola, ozdobené červenými jablkami, postriebrenými šiškami a bielymi sviečkami, ktoré zapálime namiesto elektrického svetla. Keď nemáme venček, dávame na stôl vknusný svietnik z keramiky alebo vyrezávaného dreva so sviečkami. Na štedrovečerný stôl nepristanú ani živé ani umelé kvety. Do hlbnej kryštálovej alebo keramickej misy dáme rôzne ovocie, orechy, sušené slivky, pomaranče, figy, datle. Na vianočný stôl patria aj úľadne pokrájané a vknusne poukladané tradičné orechové a makové koláče. Netreba ani zdôrazniť, že ku stolu prichádzame sviatočne oblečení a vknusne upravení. Tak sa budeme všetci v rodinnom krahu cítiť príjemne a dobre.

VIANOČNÝ
JEDÁLNY
LÍSTOK

RYBA

Mäso rýb si ceníme pre plnohotnotné bielkoviny a minerálne látky, fosfor, vápnik, síru. Mäso morských rýb obsahuje aj jód, ktorý v našich potravinách väčšinou chýba. Nedostatok jódu môže vyvoláť poruchu štínej žľazy. Mäso a pečen tučných morských rýb obsahujú dostatok protiinfekčného vitamínu A a vitamína D. Najľahšie stráviteľné sú ryby varené, najťažšie vyprážané. Z morských rýb dostávame slede, z ktorých robia zavináče a údenáče, sardinky a mrazené ryby, ako treska, tuniak a filé z iných morských rýb.

PEČENÁ RYBA, OBLOŽENÁ ZELENINOU

1 kg tresky alebo inej morskej ryby, očot alebo 1 citrón, sól, 5 dkg cibule, 10 dkg masla, 50 dkg korenovej zeleniny, 50 dkg zeleného hrášku, 1 citrón.

Rybú dôkladne očistíme a pokvapíme octom alebo citrónovou šťavou, necháme postáť a osušenú posolíme, vložíme do vymastenej nádoby (najlepšie je pekáč z jenského skla). Rybu potrieme horčicou, posypeme čiernym korením a cez chrábt preložíme pásiky slaniny a pokrájané cibule. Polejeme maslom a pečieme 30–40 minút. Rybu podávame obloženú dusenou zeleninou a citrónovými kolieskami.

RYBA V OMÁČKE

1 kg mrazenej ryby, očot alebo citrónová šťava, sól, 8 dkg masla, 10 dkg cibule, 1 jablko, 1 bobkový list, 1/2 litra vývaru z kostí, 2 lyžice múky, 1/2 litra kyslej smotany.

Očistenu rybu pokrájame na 5 cm veľké kusy, pokvapíme octom alebo citrónom a posolíme. Cibuľu a jablká pokrájame na kocky a spolu s bobkovým listom oprážime na masle, zalejeme vývarom z kostí, povaríme a zahustíme múkou, rozmiestanou v smotane. Kúsok ryby necháme v omáčke prevŕtiť. K omáčke podávame zemiaky so zeleným petržlenom.

RYBIE ZÁVITKY

1 kg rybacie file, 1 citrón, 20 dkg mrkví, 20 dkg jablk, sól, cukor, 6 dkg masti.

Filé pokrájame na pásy, slabšie naklopíme a posolíme a plníme plnkou, ktorú sme pripravili z postrúhané mrkví a jablk, citrónovej šťavy a cukru. Mäso stočíme, previažeme a dáme do vymastenej misy najlepšie z jenského skla a dusíme vo vlastnej šťave 15–20 minút. Podávame s dusenou ryžou.

PLNENÁ HYDINA

Hydinu môžeme piec s pridaním korenia, napr. do brušného otvoru vložíme kurčaťu viazaníčku zeleného petržlenu alebo miešanú vňať z pažitky, zeleru a petržlenu. Ku kačke a husi dávame majoránok, šališiu, tymián. Keď však chceme mať hydinu obzvlášť chutnú a na viac dní, je dobré, keď ju plníme plnkou. Chudá hydina, kurča, morka, perlička znesú plnkou mastnejšiu, tučná hydina — hus, kačia, zase Tahšiu. Do plnky dávame často aj vnútornosť, slaninu, mandle, gaštanu, kyslásťe ovocie ako jablká, sušené slivky. Poznáme veľa druhov plniek, z ktorých uverejňujeme niekoľko.

PLNKA DO MORIAKA ALEBO SLIEPKY, (do sliepkov z polovicného množstva) — 20 dkg masla, 10 dkg zeleru, 10 dkg cibule, sól, čierne korenia, uvarene a poskrané vnútornosti (srdeč, žaludok, pečeň), 1 sendvič (bulka paríšska), pokrájaný na kocky a navlhčený vývarom z mäsa, 2 vajcia.

RYBA

Mäso rýb si ceníme pre plnohotnotné bielkoviny a minerálne látky, fosfor, vápnik, síru. Mäso morských rýb obsahuje aj jód, ktorý v našich potravinách väčšinou chýba. Nedostatok jódu môže vyvoláť poruchu štínej žľazy. Mäso a pečen tučných morských rýb obsahujú dostatok protiinfekčného vitamínu A a vitamína D. Najľahšie stráviteľné sú ryby varené, najťažšie vyprážané. Z morských rýb dostávame slede, z ktorých robia zavináče a údenáče, sardinky a mrazené ryby, ako treska, tuniak a filé z iných morských rýb.

Zeler a cibulku jemne postrúhameme, oprážime na masle a zmiešame s ostatnými príslušníkmi.

PLNKA DO KAČKY ALEBO HUSI

(do husi dame dvojnásobné množstvo) — 25 dkg cibule, 10 dkg masla, 25 dkg sendviča, namočeného v mlieku a vytláčeného, 2 vajcia, 10 dkg posekaného pečene, 1 kyslé postrúhané jablko, sól, čierne korenia, šalvia.

Postrúhanú cibulku speníme na masle, zmiešame s ostatnými surovínami a plníme.

UKROVÍ ZE ŠKVARKU

25 dkg umletých škvarkov, 25 dkg hladké mouky, 10 dkg cukru, 1 vejce, citronová kúra, bielek.

Škvarky dvakrát umeleme, rozdrobíme do mouky, pridáme cukr, citronovú kúru, po prípadu trochu skorice a vejcem zadláčime těsto. Rozálime je na 5 mm silné, vykrájame rôzne tvary, potremme je békem a prudece upečeme.

BÍLKOVÉ UKROVÍ S KAKAEM

30 dkg cukru, 3 bílky, 3 líšky kakaa.

Cukr a kakao spojíme na vále s bílky, časť cukru si necháme na vývalenie. Vypracujeme tuhé těsto a rozválime je na posukrovaném vále na piacku silnej ako tužka. Formičkou vykrajujeme menšie tvary, klademe je na pomašténý plech a velmi zvolna je pečeme. Nabudou a súu krehké. V teplejší troube nabudou rycie, ale pak spadnou, probíri se a ztratí formu.

Toto pečivo môžeme pripraviť i bez kakaa, je biele a vypadá vkusne na vianočním stromku.

MRAMOROVÁ BÁBOVKA

6 vajec, 15 dkg cukru, 18 dkg múky, 5 dkg masla, 3 dkg kakaa, 5 dkg hrozienok, citrónová kôrka, vanilková.

Žltky i bielky šlaháme zvlášť s polovicou cukru. Dobre vyšľahané zmiešame s kakaom, múkou, hrozienkami a ostatnými príslušníkmi. Naposledy vlejeme roztopené maslo. Tako pripravenú masu nalejeme do vopred vymastenej a krupicou posypanej formy na bábóvku. Pečieme ju v mierne zohriatej rúre a posukrovanú podávame.

VENČEKY

10 dkg pokrmového tuku, 1/4 litra vody, 20 dkg múky, 1 dkg soli a 5 vajec.

Do kastróla dáme vodu, tuk a sól. Keď voda vrie, pomaly sypeme múku a varíme tak dlho, až sa cesto nechytá varech — asi minútu. Potom odložíme a za stáleho miešania pridáme vajcia. Cesto dáme do vrecka s ozdobnou rúrkou a na mastný plech striekame venčeky, banány, kôpky alebo vlnovky. Pečieme v horúcej rúre. Rúru nesmíme otvárať, aby cesto nekleslo. Pred pečením je dobré poliať plech trochou vody, aby vznikla para. Tak je cesto fahsie. Upečené venčeky, prekrojíme a plníme vanilkovým krémom, banány, kôpky a vlnovky šlaháčkou. Venčeky po vrchu pocukrujeme, banány, polejeme kávovou polevou, kôpky a vlnovky čokoládovou polevou.

DOBOSOVÁ TORTA

6 vajec, 14 dkg cukru, 18 dkg múky, vanilková.

Žltky oddelíme od bielkov, polovicu cukru dáme do žltkov a druhú polovicu do bielkov a vyšľahané. Do vyšľahaného pridáme múku a vanilkovú zlátku a zamiešame. Tako pripravené cesto natierame na vymasený a pomáčkovaný plech, do ktorého si tortovou formou vopred naznačíme kolieska, aby sme vedeli roztriediť rovnaké množstvo masy na každé koliesko. Z cesta spravíme päť kolies. Po upiecení 4 pláty najprvime čokoládovým krémom a na jeden plát si prípravíme karamel z 10 dkg cukru, ktorý polejeme vrch. Za tepla naznačíme nožom kusy torty, aké chceme za studena krájať. Nôz pri upalenom cukre musíme potrieť másom, aby sa pálený cukor naň neleplil.

Cokoládový krém: 25 dkg masla, 20 dkg cukru, 1 vajce, 5 dkg čokolády, rum a vanilková. Najprv rozmiestíme vajcia s cukrom a potom pridáme ostatné príslušníky.

KUSUCKÝ NAPOJ

1 liter červeného vína, 1 dl liehu, 2 dl rumu, 30 dkg cukru, 1 balíček vanilkového cukru.

Všetko dohromady uvaríme a podávame tepľo.

KONAK NA STUDENO

1/2 litra rumu, 4 celé vajcia, 20 dkg cukru, 1 balíček vanilkového cukru, 2 dl mlieka...

V nádobe rozľaháme vajcia s cukrom a vanilkovým cukrom. Pridáme mielko a rum, necháme odstáť a za päť minút podáme.

ANGLICKÝ PUNC

20 dkg cukru, 1/4 kg citrónov, 1/4 litra rumu, 1/4 litra ľubovoľného likéru, 1/4 litra koňaku.

Kôrku z citrónov ostrúhameme a dáme do nádoby spolu s cukrom. Všetko zalejeme vriacou vodou. Keď je cukor roztopený, pridáme rum, koňak, likér a všetko precedíme. Podávame horúce.

SLIEZSKÉ HRIATE

20 kociek cukru, 3/4 litra vody, 6 cm škorice, 3–5 klinčekov, 1/4 litra liehu, 2 lyžice medu, 1/4 citrónu.

Kocku cukru navlhčíme studenou vodou, dáme do hrnca a upečíme. Na cukor nalejeme prevarenú vodu. Prídáme celú škoricu, citrónovú kôrku a šťavu, klinčeky a všetko dobre povarieme.

Vrelú tekutinu odstavíme, opatrne nalejeme do nej lieh, pridáme med a horúci nápoj nalejeme do pohárov. Podávame horúce.

